

КЊИГА АЛАТА

ЗА ОСНАЖИВАЊЕ МЛАДИХ У
ЗАЛАГАЊУ ЗА БОРБУ ПРОТИВ
РАДИКАЛИЗАЦИЈЕ У ЕВРОПИ

НАЗИВ:

Књига алата за оснаживање младих у залагању за борбу против радикализације у Европи

ПРОЈЕКАТ:

„Превенција радикализације код младих кроз едукацију и оснаживање омладинских радника”, финансирано од стране JUGEND für Europa, немачке националне агенције за Еразмус+ програм за младе.

Пројектни партнери су:

- Outreach Hannover e.V., Немачка
- Udruga za unaprjeđivanje suvremenih životnih vještina „Ostvarenje“, Хрватска
- Активни млади у срећној Европи (АМУСЕ), Србија
- Out of the Box International, Белгија
- Koinoniki sinetairistiki epixeirisi sillogikis & koinonikis ofeleias (Sustain events), Грчка
- LINK DMT S.R.L., Италија
- Learning Wizard d.o.o., Хрватска

ИЗДАВАЧ: Outreach Hannover e.V., Немачка

УРЕДНИК: Марко Пауновић

АУТОРИ:

Марам Анбар
Марија Ђоковић
Марко Пауновић
Берна Џемајли
Данијела Маторчевић
Павле Јевђић
Предраг Томашевић
Евангелиа (Илиана) Пазарзи
Маја Катинић Видовић

ПРЕВОД СА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА: Снежана Андревски

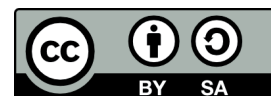
ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН: Никола Радовановић

Напомена:

У публикацији се именице граматичког мушког рода подједнако односе на особе мушког и женског рода.

Хановер, Немачка

2023

Садржај

О ПРОЈЕКТУ.....	1
УВОД И СТРУКТУРА КЊИГЕ АЛАТА	3
1. ДЕО: Концепти и препоруке	5
1.1. Радикализација и њено присуство међу младима.....	5
1.2. Ситуациони, стратешки и идеолошки фактори радикализације.....	7
1.3. Препоруке за механизме образовања против радикализације у омладинском раду	8
Активно грађанство за образовање и заговарање против радикализације.....	8
Критичко мишљење и друштвени медији – основе у образовању младих.....	8
Кључни актери и заговарање у борби против радикализације	9
Препоруке за организовање радионица за младе како би постали заговорници анти-радикализације	10
2. ДЕО: Практични савети, активности и радионице	12
2.1. Радикали-шта? – дефинисање радикализације	12
2.2. Фактори „гурања“ и „повлачења“ – идентификовање фактора који воде ка радикализацији	18
2.3. Медији и радикализација – да ли мејнстрим и друштвени медији подстичу радикализацију?.....	22
2.4. Комуникациони алати за подршку активностима заговарања: писана, усмена, аудио-визуелна, информациона и комуникациона технологија.....	27
2.5. Основе заговарања / Заговарање и лобирање	30
2.6. Изазовна слагалица / Идентификација типова заговарања и процес	34
2.7. Заговарања у акцији / Кључне вештине заговарања потребне за борбу против радикализације	38
2.8. Разумевање развоја јавних политика и прописа за борбу против радикализације	41
2.9. Осмислите кампању за заговарање / кључни елементи заговарања	44
2.10. Форум театар за анти-радикализацију.....	47
2.11. Говорити истину властима.....	51
2.12. Анти-радикализација: учење из искустава наше заједнице	54
Прилози	57
Прилог 1: Сlike за радионицу о медијима и радикализацији	57
Прилог 2: Слагалица за активност „Изазовна слагалица“	60
ЛИТЕРАТУРА	62

О ПРОЈЕКТУ

Назив пројекта: „Превенција радикализације код младих кроз едукацију и оснаживање омладинских радника”

Сажетак пројекта:

Радикализација на мрежи и насилни екстремизам су питања којима су заједнице изложене већ годинама, посебно након терористичких напада у различитим градовима Европе и ратова у свету. Страх да млади људи могу бити циљна група насилних екстремиста годинама је у пажњи владиних институција, породица, радних места као и заједница. Овај страх присутан је данас још више када се овакав садржај, готово без контроле и модерације, представља у дигиталном свету. Млади су најприсутнија заједница у онлајн свету, кроз приступ различитим друштвеним медијима, платформама и тако даље. То их чини једном од најрањивијих група на овај феномен.

Током ковид-19 пандемије, млади људи су још више прихватили онлајн садржај и стога се повећао потенцијал да буду изложени радикализацији на мрежи.

Постоји потреба да се омладински радници и едукатори позабаве овим питањем и истовремено пронађу иновативни приступ овој теми, као и новим материјалима и дигиталним алатима који доприносе бољем утицају на решавање овог питања.

Овај пројекат директно развија њихово знање и капацитете, пружајући омладинским радницима, стручним особама које раде са младима и омладинским организацијама релевантне податке, алате и подршку у развијању њихових дигиталних компетенција, чиме се повећава ниво квалитета рада са младима, као и његов капацитет за решавање хитних и актуелних питања. Ове дигиталне компетенције већина омладинских радника не стиче током формалног образовања и стога се углавном занемарују.

У области омладинског рада идеално друштво би се могло описати као потпуно инклузивна заједница активних грађана. Овај концепт инклузивне заједнице активних грађана се променио последњих година, а посебно током пандемије ковид-19, због реалности данашњег друштва у којем технологија добија све већи значај и тако утиче на сваки сегмент нашег живот.

Не само да се млади данас све више баве новим технологијама и дигиталним медијима, уместо да се уживо придружују активностима омладинских центара/клубова, већ је и овај период од две године пандемије ковид-19 услед прописаних мера и ограничења кретања, путовања и организовања активности уживо у локалним заједницама, утицао на недостатак/смањење интеракције младих са њиховим вршњацима из других земаља и заједница, што је додатно повећало потенцијални ефекат негативног утицаја (онлајн) радикализације међу/према младима.

У последње 2 године, омладински радници и омладинске организације смањили су број својих директних европских омладинских активности, што је резултирало смањењем броја младих који имају користи од таквих активности које инспиришу интеркултурално учење/дијалог, прихватање других и европско грађанство.

Поред тога, актуелни рат у Украјини додатно негативно утиче на младе.

Верујемо да су млади, који су прошли кроз више активности омладинског рада које промовишу европско грађанство и вредности, отпорнији на потенцијалне негативне утицаје, како мера изолације током пандемије, тако и мржње и радикализације у вези са ратом које се шире онлајн и офлајн.

С обзиром на то да смо приметили пад броја корисника, младих који имају могућности за квалитетну интеракцију са вршњацима из других земаља/заједница, као и повећање негативног утицаја онлајн радикализације на њих у нашим срединама и међу нашим омладинским (радним) организацијама, окупили смо се и мотивисани смо да урадимо овај пројекат који ће допринети решавању ове ситуације.

Циљ пројекта:

- Развијање и јачање капацитета омладинских радника и младих у превенцији и борби против радикализације кроз развој образовних методологија и алата који подржавају онлајн и офлајн омладински рад против радикализације.

Специфични подциљеви пројекта:

- Подизање свести о негативним утицајима радикализације и образовање младих (мејнстрим и маргинализованих) о борби против радикализације кроз развој инспиративног приручника, књиге алата, као и платформе за онлајн учење.
- Оснаживање омладинских радника и унапређење управљања знањем наших организација у теорији и пракси за изградњу компетенција омладинских радника у превенцији и борби против радикализације кроз развој иновативног курикулума и онлајн курса.
- Размена добрих пракси и даље развијање ефективног партнерства међу партнерима из 6 европских земаља (и шире) са различитим реалностима у погледу образовања, свести и праксе о антирадикализацији и њеној превенцији у заједници.

Пројектне активности:

- A1 – Управљање пројектом
- M1 – Први састанак пројектног тима
- O1 – Приручник о спречавању и борби против радикализације међу младима у Европи
- O2 – Књига алата за оснаживање младих у залагању за борбу против радикализације у Европи
- O3 – Курикулум „Оснаживање омладинских радника за неформално образовање за превенцију и борбу против радикализације међу младима“
- M2 – Други састанак пројектног тима
- O4 – Онлајн курс „Оснаживање омладинских радника и омладинских вршњачких лидера за превенцију и борбу против радикализације међу младима“
- O5 – Платформа за онлајн учење о раду са младима и омладинским иницијативама против радикализације
- Ц1 – ЛТТА тренинг за тренере
- Националне обуке омладинских радника
- E1, E2, E3, E4 – Отворене конференције у Италији, Хрватској, Србији и Грчкој
- E5, E6 – Отворене међународне конференције у Белгији и Немачкој
- M3 – Евалуациони састанак

УВОД И СТРУКТУРА КЊИГЕ АЛАТА

Ова књига алата за оснаживање младих у залагању за анти-радикализацију у Европи је иновативан ресурс за бављење превенцијом и сузбијањем радикализације као проблема међу младима. Реч је о едукативном материјалу који је осмишљен да подигне свест о негативним утицајима радикализације и подстакне нове заговарачке активности у локалној заједници за спречавање и борбу против радикализације међу младима.

Књига алата за оснаживање младих у залагању за борбу против радикализације у Европи састоји се из 2 дела. Први део се састоји од концепата и препорука за организовање омладинског рада базираног на принципима НФО за активно грађанство младих и њихових иницијатива заговарања против радикализације. Конкретније, овај одељак садржи преглед кључних концепата везаних за анти-радикализацију у јавном заговарању, као и скуп препорука чији је циљ да пружи корисне и практичне смернице за омладинске раднике и мултипликаторе укључене у планирање, припрему, организовање, спровођење и евалуацију радионица на тему заговарања против радикализације. Кључни концепти покривају следеће теме:

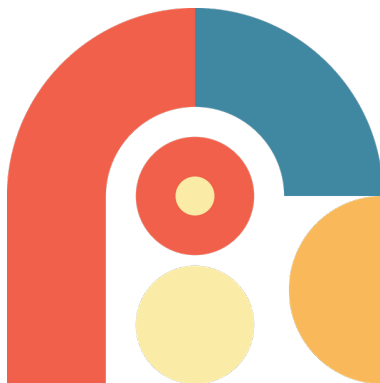
- Радикализација и њено присуство међу младима;
- Ситуациони, стратешки и идеолошки фактори радикализације;
- Препоруке за механизме образовања против радикализације у омладинском раду:
 - Активно грађанство за образовање и заговарање против радикализације;
 - Критичко мишљење и друштвени медији – основе у образовању младих;
 - Кључни актери и заговарање у борби против радикализације;
 - Препоруке за организовање радионица за младе како би постали заговорници анти-радикализације.

Други део се састоји од 12 (независних) алата/активности/радионица тестираних и прилагођених за коришћење (од стране омладинских радника) са младима у нашим заједницама за промоцију анти-радикализације и оснаживање младих за заговарање. Овај одељак представља лако прилагодљиве активности намењене свим омладинским радницима или мултипликаторима који су укључени у планирање, припрему, организовање, спровођење и евалуацију радионица на наведене теме. Представљене радионице су осмишљене тако да их лако могу спровести омладински радници са различитим нивоом искуства и стручне позадине. Свака радионица је детаљно описана, састоји се од циља и задатака, компетенција које треба да се развијају кроз њихову реализацију, детаљно објашњење тока радионице и препоруке за мултипликаторе, списак потребних материјала за активности, као и списак додатне литературе. Ово осигурава да омладински радници и мултипликатори могу лако да разумеју тему и активности и да их спроведу у својим заједницама. Радионице покривају следеће теме:

- Дефинисање радикализације;
- Разумевање фактора који стоје иза радикализације;
- Радикализација и медији;
- Комуникациони алати за подршку активностима заговарања против радикализације;
- Кључне вештине потребне за борбу против радикализације;
- Идентификација типова заговарања и процеса;
- Заговарање и лобирање;
- Кључни елементи заговарања;
- Разумевање развоја политике и прописа за борбу против радикализације;

- Коришћење методологија Форум театра, Говорити истину моћи и Учити из искустава наше заједнице за борбу против радикализације.

У принципу, приручник доприноси образовању младих пружајући практичне алате, радионице и активности које млади људи могу лако да примене у будућим иницијативама и образовању у својој заједници.

1. ДЕО: Концепти и препоруке

1.1. Радикализација и њено присуство међу младима

Добро је позната склоност насилних екстремистичких група да бирају младе људе у њиховим процедурама регрутовања, као и забринутост владиних институција, заједница, сарадника и породица због ове изложености. Ова бојазан је постала још израженија у данашњој дигиталној ери, где у дигиталном свету преовладава неадекватан или неконтролисан садржај. Због тога су млади људи посебно рањиви на ову појаву јер су најактивнији учесници у онлајн продајним местима, који проводе значајну количину времена ангажујући се на различитим платформама друштвених медија и сличним каналима. Генерално, они немају довољан капацитет да поднесу и филтрирају огромну количину информација посебно дизајнираних да привуку њихову пажњу и обликују њихову стварност, стварајући информациони балон или алгоритме ехо-комора¹. Овај онлајн механизам храњен колачићима и преференцијама могао би довести до тога да тинејџер у кризи постане потенцијална мета радикализације која подстиче насиље и подстиче екстремизам: сценарио младе особе која пролази кроз период изолације, конфузије око свог идентитета, неповерења у институције или власти или неизвесности своје припадности.

а. Концепти радикализације и екстремизма – кључни елементи насиља

Међународна заједница препознаје радикализацију и екстремизам као негативне само када се употреба насиља очекује, легитимише и подстиче за постизање жељених циљева. Дакле, кључни елемент у негативном процесу радикализације је испољавање насиља.

Неке јасне дефиниције радикализације налазе се у *Приручнику о сјречавању и борби ѓрошњв радикализације међу младима у Европи*:

- „**Радикализација** је процес којим појединац или група постепено усвајају екстремне позиције или идеологије које су супротне *сјаашусу quo* и које изазивају главне (мејнстрим) идеје.“
- „**Радикализација до насиља** је процес којим појединци и групе усвајају идеологију и/или систем веровања који оправдава употребу насиља како би остварили свој циљ.“
- „**Насилни екстремизам** је термин који описује уверења и поступке људи који подржавају или користе насиље за постизање екстремних идеолошких, верских или политичких циљева².“

б. Утицај пандемије ковид-19 на радикализацију

Упркос томе што радикализација није нова претња, онлајн екстремизам је појава у настајању која се интензивирала са ограничењима пандемије ЦОВИД-19, када је интернет препознат као једино место слободе, а млади људи су проводили сате на мрежи јер нису могли да се друже или укључе у друштвене активности уживо. У таквом окружењу, млади људи су били препуштени сами себи у кретању кроз колективно стање хистерије, борећи се са лажним и обмањујућим информацијама и дружећи се са групама које делују на насилне и екстремистичке начине³.

¹ Stefan Manevski et al., “Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe”, 2023. Reviewed on June 26th, 2023.

² Apud Cit., Stefan Manevski et al., “Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe”, 2023. Reviewed on June 26th, 2023.

³ Wanda Alarcon Ferraguto, Gabriella Civico & Maram Anbar, “Youth Alternation Handbook”, 2018. Reviewed June 29, 2023.

Сви су се борили са радикализацијом, посебно у вези са теоријама завере око вакцина, наративима о пореклу вируса и другим дезинформацијама које су осмишљене да радикализују перспективе људи⁴. Сходно томе, људи су се суочили са сложеним и раслојеним окружењем у којем би било који наратив потенцијално могао да изазове онлајн реакције насилног екстремизма.

ц. Платформе друштвених медија - претње проповедника мржње и процес регрутовања

Постало је очигледно да платформе друштвених медија омогућавају насилним радикалним групама приступ великом броју публике. Ове групе, заједно са својим проповедницима мржње или регрутерима, често оснивају групе за ћаскање на локалном нивоу у којима дистрибуирају дезинформације и пропаганду са сопствених блогова и лажних вести.

Проповедник мржње је релевантна фигура у процесу радикализације. С обзиром на то да су они од поверења и референтне личности за регруте, генерално, злоупотребљавају свој статус и положај супериорности да би на њих утицали. Затим, они манипулишу рањивостима људи и подстичу њихов осећај неправде, што доводи до интензивирања њихових негативних емоција до опасног степена против неке фракције друштва. Улога проповедника мржње је често да каналише регруте у екстремистичке групе користећи методе као што су убеђивање, притисак и манипулација⁵.

Употреба алгоритама у друштвеним медијима додатно појачава информативне мехуриће и ехо коморе које окружују појединце који су потенцијално подложни радикализацији. Ови појединци су изложени ометајућем садржају који подстиче екстремизам, што их на крају води ка регрутовању⁶. Важно је напоменути да не постоји посебна онлајн платформа коју користе искључиво екстремистичке групе; ове активности се одвијају на истим бесплатним, поузданим платформама прилагођеним корисницима као што су *Instagram, Facebook, YouTube, TikTok i Twitter*. То што ми лично не видимо такав садржај не значи да он не постоји. Заправо, то указује да је мања вероватноћа да ће они који наиђу на екстремистички садржај наићи на алтернативне наративе који се супротстављају тим екстремистичким или радикалним перспективама. Дакле, друштвени медији служе као моћно средство за насилне групе да емитују терористичке нападе, деле видео записе о одсецању глава, обезбеђују инструкције и проналазе потенцијалне регруте.

⁴ Stefan Manevski et al., "Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe", 2023. Reviewed on June 26th, 2023.

⁵ Stefan Manevski et al., "Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe", 2023. Reviewed on June 26th, 2023.

⁶ Wanda Alarcon Ferraguto et al., "Youth Alternation Handbook", 2018. Reviewed June 29, 2023.

1.2. Ситуациони, стратешки и идеолошки фактори радикализације

Специфични проблеми, рањивости и узроци повезани су са повећањем подложности младих да постану лака жртва радикализације. Према *Francisu (2012)*, радикализацију обликују ситуациони, стратешки и идеолошки фактори. Табела у наставку приказује ове факторе у категоријама са одговарајућим примерима.

Категорија	Подкатегорија		Пример
Ситуациони	Предуслови	Омогућавање	Савремени развој, нпр. интернет.
		Мотивација	Расна и религиозна дискриминација; економско и друштвено искључивање.
	Продирећи		Стране политике, нпр. рат у Ираку.
Стратешки	Дугорочни		Победа над западњачким развојем/моралом.
	Краткорочни		Пажња на циљеве, страх, итд.
Идеолошки			Уверења о којима се не може преговарати о томе шта је добро за друштво.

Табела 1: Ситуациони, стратешки и идеолошки фактори радикализације, Извор: *Francis, M. (2011). What causes Radicalisation? Main lines of consensus in recent research.* <https://radicalisationresearch.org/research/francis-2012-causes-2/>

Према моделу представљеном у табели изнад, ситуациони фактори су фактори који се односе на омогућавање и појачавање услова као што су напредак технологије који се користе за ширење информација и радикалних идеологија, као и расна дискриминација, верска дискриминација, социјална искљученост и друге економске препреке које могу подстаћи радикализацију. Што се тиче стратешких фактора, овде су представљени дугорочни услови као што су оклевање у новим променама у смислу западне модернизације и радикална заштита сопственог начина живота, и краткорочни услови попут страха, или пажње за одређене циљеве/узроке. Идеолошки фактори су вођени радикалним веровањима и поступцима о којима се за неке људе не може преговарати и на њима се заснива цео морални оквир, стварајући простор за потенцијалне радикалне акције ако друштво поступа/верује другачије.

1.3. Препоруке за механизме образовања против радикализације у омладинском раду

Елементи представљени у овом делу наглашавају важност рада са младима и неформалног образовања у спречавању радикализације и насилног екстремизма међу младима, како онлајн тако и офлајн⁷. Омладински рад може допринети кохезији, имплементацији инклузивних заједница активних грађана, или ублажавању изложености дезинформацијама и пропаганди промовисањем медијске писмености и критичког мишљења. Суочавањем са овим механизмима, омладински рад има потенцијал да ублажи ризик да млади доспеју под утицај екстремизма.

Активно грађанство за образовање и заговарање против радикализације

Верује се да су млади људи који учествују у активностима омладинског рада које негују европско грађанство и вредности отпорнији на негативне утицаје мера изолације услед пандемије и ширења мржње и радикализације онлајн и офлајн⁸. Ово може бити због њиховог ангажовања у различитим активностима и са младима различитог порекла, нудећи им простор за размишљање, посматрање, анализу, прихватање различитости и стварање друштвених веза.

Ове активности помажу у изградњи мостова и осећаја укључености. У многим европским суседствима уобичајено је сусрести неангажовану омладину која никада није имала прилику да комуницира са вршњацима из различитих етничких, верских, друштвених и културних средина. Дакле, омладински рад игра кључну улогу у стварању мостова и наглашавању вредности различитости међу младима. Омладински радници су на челу изградње позитивних односа међу младима и требало би да обезбеде безбедне и пријатне просторе где свака млада особа може слободно да изрази своје перспективе, искуства и бриге⁹. Из ових разлога, активно грађанство кроз омладински рад може бити ефикасно средство у смањењу изолације младих људи, неговању друштвених веза и прихватању интеркултуралног учења, и минимизирању ризика да млади људи постану потенцијални екстремисти у будућности.

Критичко мишљење и друштвени медији – основе у образовању младих

Млади људи су стално изложени дигиталном садржају и друштвеним медијима. Данас је неопходно критички размишљати и анализирати понуђени садржај како не бисмо пали под утицај негативних и екстремистичких садржаја. Ово доводи до потребе за развојем основних вештина критичког мишљења. Неколико активности се може применити да би се побољшале ове компетенције, као што је спровођење кампања подизања свести о едукацији појединаца о манипулативном понашању, ширење информација о потенцијалним последицама ангажовања у насилним екстремистичким активностима и истицање важности преиспитивања онлајн идентитета људи¹⁰. У том смислу, младе људе треба охрабрити да развију техничку компетенцију за кретање кроз онлајн свет, његово ефикасно разумевање, па чак и едукацију својих родитеља о ризицима дезинформација. У дигитализованом свету, суочавање са екстремизмом и насилном радикализацијом, способност тражења тачних информација кроз преглед извора и критичко размишљање показује се као важна демократска компетенција.

⁷ Wanda Alarcon Ferraguto et al., “Youth Alternation Handbook”, 2018. Reviewed June 29, 2023.

⁸ Stefan Manevski et al., “Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe”, 2023. Reviewed on June 26th, 2023.

⁹ Stefan Manevski et al., “Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe”, 2023. Reviewed on June 28th, 2023.

¹⁰ Wanda Alarcon Ferraguto et al., “Youth Alternation Handbook”, 2018. Reviewed June 29, 2023.

Кључни актери и заговарање у борби против радикализације

Спречавање екстремизма међу младима захтева свеобухватан приступ који се бави основним узроцима радикализације. Омладински радници су саставна компонента овог приступа. Међутим, они заиста стоје раме уз раме са родитељима, васпитачима, службама за спровођење закона, политичким и верским вођама, технолошким компанијама, медијима и другим заинтересованим странама. Сваки од ових актера има важну улогу у промовисању ненасиља, интеркултуралног учења, дијалога и емпатије, служећи као мере превенције радикализације. Међутим, због постојања радикализације у заједници, улога ових актера у заговарању и борби против радикализације је такође од суштинског значаја. Заговарање подразумева предузету иницијативу којом се утиче на одлуке које се доносе у политичким, економским и друштвеним системима и институцијама. Дизајнирано је да обликује јавну политику, законе и буџете тако што дели информације, користећи међуљудске везе, медијске платформе и ефикасне поруке за образовање власти и шире јавности¹¹. У наставку је дат преглед кључних актера укључених у борбу против радикализације.

а. Образовни систем

Актери у области образовања треба да уједине едукаторе широм Европе, опремљене алатима за ефикасну борбу против радикализације. Образовни системи треба да дају приоритет развоју кључних компетенција као што су критичко мишљење, мирно решавање сукоба и дијалог. Ове компетенције подстичу младе људе да се укључе у рефлексивно размишљање, да комуницирају и срдечно изражавају своје мишљење другима и да одбацују употребу насиља и агресивног понашања. Основни принцип који лежи у основи ове иницијативе је да школе снес одговорност за стварање безбедног и инклузивног окружења за своје ученике и да преношење демократских и друштвених вредности, као и помоћ ученицима у обликовању њиховог идентитета, треба да буду у првом плану образовних циљева¹². Стога је снажан капацитет образовних институција од суштинског значаја и треба га побољшати да би се подучавале ове компетенције. образовање игра централну улогу у промовисању и неговању међусобног разумевања и заједничких наратива о толеранцији, оно је камен темељац за суочавање са дискриминацијом и говором мржње.

б. Омладинско цивилно друштво

Ризик од радикализације и екстремизма младих често је подстакнут маргинализацијом, искљученошћу и дискриминацијом. У ствари, рад који обављају омладинске организације цивилног друштва обухвата покушаје да се минимизирају ови проблеми и да се заговара за њихово системско решавање¹³. Важно је обратити пажњу на изоловану омладину и оне са мање могућности како бисмо имали инклузивно и активно друштво, а тиме и минимизирали шансе за утицај радикализације.

ц. Технолошке компаније

Међународни центар за проучавање насилног екстремизма (енг. *ICSVE International Centre for the Study of Violent Extremism*) открива да и само регрутовање путем интернета може привући рањиве појединце у екстремистичке групе. Истраживање је показало да је „64 одсто свих придруживања екстремистичким групама последица алата за препоруке“, а значајан део тога потиче од „Групе

¹¹ Augustè Taruškaitè, “Toolkit Handbook Iye-Labs. Manual For Decision Making In The Fields Of Social Inclusion And Youth”, 2019. Reviewed June 27th, 2023.

¹² Wanda Alarcon Ferraguto et al., “Youth Alternation Handbook”, 2018. Reviewed June 29, 2023.

¹³ Augustè Taruškaitè, “Toolkit Handbook Iye-Labs. Manual For Decision Making In The Fields Of Social Inclusion And Youth”, 2019. Reviewed June 27th, 2023.

којима треба да се придружиле“ и „Опкријиле“ алгоритама платформи¹⁴. Строжа контрола може помоћи технолошким компанијама да мапирају и уклоне просторе које користе радикалне групе. Међутим, кључно је успоставити равнотежу између очувања слободе изражавања и заштите права других, осигуравајући да ограничења онлајн садржаја не угрожавају поштовање и ефикасну заштиту основних права. Медијске куће и технолошке компаније треба да преузму водећу улогу у решавању обима насилног екстремистичког, нетолерантног и ксенофобичног садржаја и понашања на мрежи.

Препоруке за организовање радионица за младе како би постали заговорници анти-радикализације

Приликом организовања радионица за младе да постану заговорници анти-радикализације, потребно је размотрити неколико аспеката о потребама циљане публике, као и друге практичне аранжмане.

Следеће препоруке се сматрају кључним за ову сврху:

- Процена потреба циљних група је суштински корак пре спровођења било које активности како би се радионице могле осмислити у складу са идентификованим изазовима и проблемима, а самим тим и да се ефикасно обраде.
- Постављање јасних циљева је веома важно како би се тачно знао утицај радионице на младе и знања која стекну. Важно је да циљеви буду специфични, мерљиви, оствариви, релевантни и временски ограничени (СМАРТ).
- Садржај радионица треба да буде у тесној вези са радикализацијом и факторима који на њу утичу. Стога би такве теме требало да покривају важност демократских вредности, људских права и друштвене кохезије.
- Методе које се користе за активности у оквиру ових радионица треба да буду интерактивне и едукативне као што су групне дискусије, студије случаја, игре улога, симулације и мултимедијалне презентације. Ове активности обезбеђују активно ангажовање учесника.
- Гостујући говорници или студијске посете су увек одличан начин да се младима пружи практична знања и уче из искустава и стручности људи/организација у овој теми. Омладински радници треба да користе ову методу кад год је то могуће.

Поред ових кључних аспеката које треба размотрити, постоје менторски програми, евалуација и дугорочна сарадња који обезбеђују дугорочни утицај на омладински рад и борбу против радикализације међу младима. Следећи одељак пружа конкретне препоруке за сваки програм.

Менторски програм

- Менторски програм се може креирати након радионица са младима, са посвећеним тренерима/омладинским радницима који су мотивисани да пруже дугорочну подршку и едукацију учесницима. Менторски програм захтева посвећеност, стога изабрани ментори треба да буду свесни овог аспекта.
- Менторски програм се односи на редовну комуникацију између ментора и ментија у циљу праћења учења и превазилажења изазова, као и подстицања активног учешћа и ангажовања.
- Ментори треба да буду опремљени основним алатима и материјалима за образовање.

¹⁴ Apud Cit., Stefan Manevski et al., "Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe", 2023. Reviewed on June 28th, 2023.

Евалуација и повратне информације

- Након сваке радионице, тренер/омладински радник треба да посвети одређено време за евалуацију и повратне информације како би проценио утицај и учење учесника. Ово ће им помоћи да унапреде свој рад за будуће програме.

Сарадња и партнерства

- Важно је успоставити и одржавати сарадњу са кључним актерима у заједници и у решавању питања радикализације. Сваки актер има различито искуство и стручност, корисно за борбу против овог феномена и подстицање интеркултуралног учења.

2. ДЕО: Практични савети, активности и радионице

2.1. Радикали-шта? – дефинисање радикализације

Назив радионице: Радикали-шта? – дефинисање радикализације

Трајање: 230 минута

Позадина:

Пут појединца ка радикализацији је непредвидив и нелинеаран процес и на њега могу утицати многи фактори. То значи да док једна особа може сматрати оправданим да подржава или користи насиље, друга може одлучити да прибегне алтернативним ненасилним начинима да изрази своје идеолошке, верске или политичке ставове. Важно је истацћи да појединци који подржавају „екстремистички“ став нису нужно радикализовани или иду ка насилном екстремизму. Постоје фактори који доприносе радикализацији и околности које би могле олакшати/ојачати/вратити отпорност. Како се процес радикализације обично не дешава преко ноћи и у већини случајева захтева време, а за то време би се могле предузети превентивне мере. Ово је обично прилика за чланове породице, пријатеље од поверења, лидере заједнице, практичаре цивилног друштва или омладинске лидере да интервенишу и одврате појединца од радикализације и/или насилног екстремизма. Ови различити актери могли би да играју виталну улогу у дерадикализацији или противрадикализацији јер имају „боље“ знање и приступ угроженом појединцу и разумеју факторе који доводе до њихове радикализације.

Међутим, када је реч о решавању радикализације и насилног екстремизма, свако има своје мишљење. Креатори политике, цивилно друштво, локалне заједнице, погођене породице, групе за људска права, итд. Сваки од ових актера има одговорност и улогу у обликовању и утицају на факторе који доприносе радикализацији. Свака заједница се суочава са одређеним изазовима и има своје приче о успеху/иницијативе у решавању ових изазова. Циљ ове радионице је да подстакне разговор о радикализацији и начину на који различити људи гледају на њу на основу њиховог знања, искуства, изложености, итд. Осмишљена је тако да олакша разговор и отвори умове и срца учесника за ову вишеслојну и изазовну тему.

Циљ радионице: Разумети концепт радикализације и њен утицај на различите аспекте/групе друштва кроз различите активности и дискусију.

Специфични подциљеви радионице:

- Мозгање на тему разумевања речи радикализација;
- Омогућити групне дискусије о различитим случајевима и групама погођеним радикализацијом;
- Дефинисање феномена радикализације и даље подизање његовог разумевања помоћу креативних метода;
- Информисати учеснике о кључним институцијама које раде на превенцији и борби против радикализације.

Компетенције које развија радионица:

- Критичко мишљење;
- Комуникација;
- Активно слушање;
- Аналитичке вештине.

Методологија и методе:

- Мозгање;
- Рад у малим групама;
- Активност Мамац за кликове;
- Дискусија и рефлексивност;
- Фронтални рад.

Ток радионице:

I. Мозгање: радикализација (30 минута)

Тренер представља учесницима садржај радионице и упознаје их са темом. Затим их уводи у кратко мозгање о њиховом знању/разумевању речи радикализација. Даје им се самолепљиве папире да напишу речи или опишу (укратко) слике које им падају на памет када се реч радикализација помене у медијима, разговорима, школама или од стране политичара, свештеника/имама или у разговорима са пријатељима/ породицом/комшијама. Процес траје око 15 минута, а затим се сви папире лепе на зид или флипчарт. Тренер групише папире са сличним речима како би указао на важност ових речи/слика.

Након тога, учесници имају прилику да се приђу зиду/флипчарту са папирима и читају шта су сви написали. На крају, тренер позива учеснике да поделе своја мишљења/осећања о ономе што су прочитали.

II. Рад у групама – Технологија отвореног простора (90 минута)

Тренер представља методу „Технологија отвореног простора“ која ће се користити за ову активност, објашњавајући да је главни циљ активности да се дође до заједничког разумевања идеја које стоје иза радикализације и објашњава основне принципе ове методе:

- Ко год дошао, добро је дошао.
- Шта год да се деси, то је једино што се могло десити.
- Кад год почне, право је време.
- Кад је готово, готово је¹⁵.

Затим, тренер припрема столове са тематским флипчарт табелама за дискусију и дели учеснике у већ број мањих група (у зависности од броја одабраних тема и укупног броја учесника). Учесници имају 15 минута да дискутују о различитим аспектима задате теме за сваким столом и имају задатак да одаберу један аспект/гlediште којим би желели да се позабаве у вези са овом темом и да то запишу. Теме треба да буду инспиративне и да покрећу разговор. На пример, један сто ће имати тему „жене и радикализација“, а учесници могу да одлуче о којим аспектима би желели да разговарају у оквиру те широке теме – нпр. регрутовање жена, жене као жртве, жене као стубови заједнице који спасавају своје породице од радикализације. , итд.

¹⁵ Open spaces. <https://www.vmast.net/open-space>

Предложене теме за дискусију група:

- Жене и радикализација
- Видео игре и радикализација
- Сиромаштво и радикализација
- Методе регрутовања у радикализацији
- Добро управљање/демократија и радикализација
- Миграција/имиграција и радикализација
- Радикализација у религији, политици и идеологији
- Жртве радикализације
- Радикализација и насиље

Када време истекне и све групе заврше са записивањем бележака, групе размењују табеле (нпр. табеле се шаљу у круг групи са десне стране, све док свака група не допринесе свакој од задатих тема). Када истекне време, последња група до које је стигла тема ће бити задужена да сумира садржај и да га подели са осталим групама. Из круга у круг тема се може развијати у ратличитим правцима, у зависности од предложених идеја и тока саме дискусије. Ово је отворени простор за људе да колективно „убацују“ своје идеје, мисли, размишљања, стереотипе, идеале, итд. На крају сесије, свака група представља резултате своје дискусије.

III. Сумирање утисака са активности и дебрифинг (30 минута)

Након презентација, тренер покреће кратку дискусију како би мотивисао учесника да поделе своја размишљања о презентованим темама. Тренер поставља следећа питања:

- Да ли је било нечег изненађујућег?
- Да ли су сви имали исте ставове?
- Да ли је било лако или тешко договорити се о фокусу/аспекту унутар теме?
- Које су неке од представљених идеја?

IV. Активност: Мамац за кликове (40 минута)

У овом делу радионице тренер организује потрагу за речима како би учесници дошли до дефиниције радикализације. Ова активност треба да на забаван начин наведе учеснике на размишљање о дефиницијама радикализације које користе организације и институције. Тренер дели учеснике у мале групе до 5 учесника. Свакој групи додељена је једна боја (црвена, плава, зелена). Свака група у одређеном простору треба да пронађе речи/делове реченице из дефиниције радикализације према додељеној боји. Ако је њихова боја плава, мораће да потраже речи/делове реченице у плавој боји одштампане и „сакривене“ у различитим деловима радног простора. Имају 10 минута да пронађу и саставе све речи у дефиницију радикализације.

Тренер треба унапред да одштампа различите речи или делове реченице 3 дефиниције у три различите боје или на папирима у три различите боје. Ако нема штампач, речи/делови реченица могу да се испишу руком. У случају велике групе, активност треба прилагодити додавањем већег броја дефиниција или боја за групе. Учесницима је дозвољено да узму само папир који садржи боју њихове групе (ако пронађу папир друге боје треба да га игноришу и да ништа не говоре другим групама).

Три дефиниције су које се могу користити:

- „Процес кроз који / појединац усваја екстремистичке политичке/друштвене или верске идеје и / тежње које онда служе одбацивању / различитости, толеранције и

слободе / избора и легитимизују кршење / владавине права / и коришћење насиља / према имовини и људима”. Мрежа свести о радикализацији (енг. *RAN - Radicalisation Awareness Network*)

- „Феномен људи / који употребу насиља / сматрају легитимном и/или га и сами користе да би / постигли своје политичке / циљеве који подривају / демократски правни поредак и / основна права / на којима се он заснива “. Европски комитет региона (енг. *CoR - European Committee of the Regions*)
- „Процес којим / појединци усвајају насилне/екстремистичке идеологије које / могу да их наведу да почине терористички чин/ или које ће их врло вероватно / учинити подложнијим и рањивијим за регрутовање / од стране терористичких организација“. Канцеларија Уједињених нација за дрогу и криминал (енг. *UNODC - United Nations Office on Drugs and Crime*)

Када групе саставе своје дефиниције, добијају завршни задатак. Треба да осмисле своју дефиницију радикализације и то у облику мамца за кликове. Тренер објашњава да је мамац за клик дизајниран тако да натера читаоце да пожеље да кликну на хипервезу, посебно када линк води до садржаја сумњиве вредности или интереса, елаборирајући да је то сензационалистички наслов или део текста на интернету чији је циљ да подстакне читаоце да прате везу до чланка на другој веб страници. Свака од група треба да осмисли дефиницију са становишта једног од 3 главна актера укључених у борбу против екстремизма и радикализације из ванправне перспективе: образовни систем, омладинско цивилно друштво и технолошке компаније (представљено у 1. делу овог приручника). Имају 20 минута да заврше овај задатак и да се договоре ко ће да представи дефиницију другим групама током дискусије која следи.

V. Размена, теоријске информације, дискусија (40 минута)

Након представљања дефиниција тренер покреће дискусију током које учесници могу да поделе своја мишљења о различитим дефиницијама, о томе колико су сличне или различите и да ли им је било нешто посебно упадљиво у било којој од представљених дефиниција. Тренер им такође поставља следећа питања да би подстакao дискусију:

- Да ли је било лакше саставити дефиницију током потраге за речима или написати је у форми мамца за кликове?
- Шта мислите зашто је мамац за кликове коришћен као алат у овој активности?

Након кратке дискусије тренер даје учесницима основне информације о институцијама чије су дефиниције коришћене током активности:

- Мрежа за свест о радикализацији (РАН) је мрежа практичара који свакодневно раде са онима који су подложни радикализацији и онима који су већ радикализовани. Као представници цивилног друштва, социјални радници, омладински радници, наставници, здравствени радници, представници локалних власти, полицајци и затворски службеници, они су ангажовани на превенцији и сузбијању насилног екстремизма у свим његовим облицима и рехабилитацији и реинтеграцији насилних екстремиста. Од свог оснивања 2011. године, РАН је привукао преко 6.000 практичара, који заједно представљају све државе чланице ЕУ¹⁶.
- Европски комитет региона (Цор) је глас региона и градова у Европској Унији (ЕУ). Представља локалне и регионалне власти широм Европске уније и саветује о новим законима који имају утицај на регионе и градове (70% свих закона ЕУ). Одбор региона је

¹⁶ Radicalisation Awareness Network (RAN) - RadarEurope. <https://www.radareurope.nl/themes/ran-coe/>

политичка скупштина састављена од 329 чланова и 329 заменика из свих земаља ЕУ (груписаних по политичким партијама и на челу са председником) који су изабрани на локалном или регионалном нивоу (на пример као градоначелници или председници региона). Они долазе у Брисел до шест пута годишње како би расправљали о својим мишљењима о предложеним законима и усагласили резолуције за даљу акцију ЕУ¹⁷.

- Мисија Канцеларије Уједињених нација за дрогу и криминал (УНОДЦ) је да допринесе глобалном миру и безбедности, људским правима и развоју чинећи свет безбеднијим од дроге, криминала, корупције и тероризма. Ова стратегија за наредних пет година ће оспособити УНОДЦ да ефикасно, ефективно и са одговорношћу, подиже нашу подршку државама чланицама да изграде праведна, инклузивна и отпорна друштва која никога не занемарује¹⁸.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, столови и столице распоређени за рад у групама, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, селотејп, одштампане дефиниције у различитим бојама или на папирима различитих боја (исећи их на мање делове и сакрити у радном простору).

Пропратни документи и додатна литература:

- *International Center for Counter Terrorism, "Reflecting on: Radicalisation, De-radicalisation and Counter-radicalisation,* <https://www.icct.nl/publication/reflecting-radicalisation-de-radicalisation-and-counter-radicalisation>
- *Preventing radicalisation in the EU – How EU policy has involved* (publikacija) [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/739213/EPRS_IDA\(2022\)739213_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/739213/EPRS_IDA(2022)739213_EN.pdf)
- *European Parliamentary Research Service, "Preventing radicalisation in the European Union: How EU policy has evolved"* (članak) <https://epthinktank.eu/2022/11/28/preventing-radicalisation-in-the-european-union-how-eu-policy-has-evolved/>
- *European Commission, Prevention of Radicalisation* https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/prevention-radicalisation_en
- *United Nations Office on Drugs and Crime, "Radicalization and violent extremism"* <https://www.unodc.org/e4j/zh/terrorism/module-2/key-issues/radicalization-violent-extremism.html>
- *European Commission's Expert Group on Violent Radicalisation, Radicalisation Processes Leading to Acts of Terrorism* (izveštaj) https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20080500_cscp_report_vries.pdf

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Тренери могу изабрати додатне дефиниције и пројектовати их или их написати на флипчарт папир, како би биле доступне учесницима током сесије(а) у простору за рад.
- Активност потрага за речима може да садржи и елемент конкуренције. Тренер може одлучити о томе, па чак и размислити о награди за победнички тим. Награда се може

¹⁷ About. <https://www.cor.europa.eu/en/about/Pages/default.aspx>

¹⁸ UNODC ROMENA. <https://www.unodc.org/romena/index.html?ref=menutop>

односити на програм/учешће као што је привилегија да тим сваког јутра или токо паузе за кафу бира песму која ће се пустити, или то може бити чоколада или нешто друго.

2.2. Фактори „гурања“ и „повлачења“ – идентификовање фактора који воде ка радикализацији

Назив радионице: Фактори „гурања“ и „повлачења“ - идентификовање фактора који воде ка радикализацији

Трајање: 180 минута

Позадина:

Постоје различите ситуације и фактори који могу утицати на радикализацију. Према УК ГОВ (2023) постоје фактори „гурања“ и „повлачења“ који доводе до радикализације. Док су фактори гурања више повезани са осећањима и околностима које појединац може да доживи и чине га рањивим на радикализацију, фактори привлачења могу бити постојеће групе или појединци који подржавају одређене идеологије кој стоје иза акција радикализације. Ова радионица ће детаљније обрадити те факторе тако што ће учеснике упознати са дефиницијом, примерима, и омогућити им да дискутују о томе како ти фактори утичу на свакодневни живот младих људи у нашим заједницама. Радионица се састоји од неколико активности како би се учесницима понудиле могућности теоретског и практичног учења.

Циљ радионице: Учење о факторима „гурања“ и „повлачења“ у радикализацију и представљање различитих метода за практично учење о радикализацији.

Специфични подциљеви радионице:

- Разумевање фактора „гурања“ и „повлачења“ у радикализацију;
- Омогучити учесницима да истраже изазове и комплексност радикализације;
- Истаћи важност и улоге укључивања различитих актера из заједнице у борбу против радикализације.

Компетенције које развија радионица:

- Креативно изражавање;
- Критичко мишљење;
- Комуникација;
- Активно слушање;
- Тимски рад;
- Аналитичке вештине.

Методологија и методе:

- Пројекција видеа;
- Теоријско излагање;
- Групна дискусија;
- Рад у малим групама;
- Презентације;
- Игра улога.

Ток радионице:

I. Пројекција видеа – фактори „гурања“ и „повлачења“ у радикализацију и насилни екстремизам (20 минута)

Тренер започиње радионицу приказивањем петоминутног видеа о факторима „гурања“ и „повлачења“ у радикализацију. Након пројекције видеа следи групна дискусија о утисцима и разумевању различитих проблема приказаних у видеу.

Линк ка видеу за овај део радионице је: Превенција насилног екстремизма кроз едукацију, УНЕСКО

https://www.youtube.com/watch?v=79MTkVumCcQ&list=RDLV79MTkVumCcQ&start_radio=1&t=159s

II. Теоријско излагање – фактори „гурања“ и „повлачења“ у радикализацију (15 минута)

Након видео снимка и дискусије, тренер даје учесницима теоријске информације о факторима „гурања“ и „повлачења“ у радикализацију. Примери за обе категорије фактора које је идентификовала Влада Уједињеног Краљевства представљени су у табели испод:

Фактори „гурања“	Фактори „повлачења“
<p>Фактори „гурања“ могу обухватити дете, младу или одраслу особу која се осећа/има:</p> <ul style="list-style-type: none">• изоловано• као да не припада заједници• као да нема сврху• ниско самопоштовање• да њихове тежње нису испуњене• бесно или фрустрирано• да му је учињена неправда• збуњено животом или светом• стварне или уочене личне притужбе	<p>Фактори „повлачења“ могу укључивати екстремистичку или терористичку групу, организацију или појединца која/који:</p> <ul style="list-style-type: none">• пружа осећај заједнице и мреже подршке• обећава испуњење или узбуђење• пружа детету, младој или одраслој особи осећај посебности и пропадности широј мисији• нуди веома уску, манипулисану верзију идентитета која често подржава стереотипне родне норме• нуди нетачне одговоре или лажи на притужбе• подстиче теорију завере• промовише менталитет „ми против њих“• окривљује одређене заједнице за притужбе• подстиче употребу мржње и насилних радњи за постизање правде• подстиче идеја надмоћи

Табела: Разумевање и идентификовање ризика од радикализације у вашем образовном окружењу, Влада Уједињеног Краљевства, Преузето: септембар 2023, Извор: <https://www.gov.uk/government/publications/the-prevent-duty-safeguarding-learners-vulnerable-to-radicalisation/understanding-and-identifying-radicalisation-risk-in-your-education-setting>

III. Ледени брег радикализације – И (35 минута)

Након што су учесницима представљени фактори „гурања“ и „повлачења“, тренер их дели у 4 групе. Свака група добија А3 папир са цртежом леденог брега. Тренер укратко представља концепт леденог брега радикализације: Теорија леденог брега радикализације се фокусира на чињеницу да можемо видети само 10 до 20% леденог брега, што значи да постоји између 80-90% ствари које не знамо о појединцима који се радикализују и процесу кроз који пролазе. Делимично, ово се може разумети кроз факторе „гурања“ и „повлачења“. Ипак, упркос присуству ових фактора у многим заједницама, само мали проценат људи се радикализује, зашто? Видљиви део леденог брега фокусира се на очигледније промене, нпр. промене у изгледу, ставу, кругу пријатеља, обавезама, постајању више/мање религиозним или политички активним, итд. Међутим, невидљиви део леденог брега односи се на притужбе или неправду кроз које особа мора да прође да би постала радикализована. Различити фактори могу деловати као катализатори или као главни узрок радикализације. Ово укључује политичке, економске или културне мотивације; специфична лична или емоционална искуства; психолошке карактеристике (депресија, насиље, проблеми беса, итд.).

Затим, учесници добијају инструкције да у својим групама продискутују и испитају, поред фактора „гурања“ и „повлачења“, који су „скривени“ фактори који би појединца могли да доведу до радикализације. Имају 30 минута да заврше задатак и представе своје резултате другим групама.

IV. Ледени брег радикализације – ИИ (30 минута)

Све групе су позване да представе своје резултате и након сваке презентације учесници могу поставити питања или поделити своје утиске. Свака група има оквирно 5 минута за презентацију.

V. Игра улога – I (40 минута)

Тренер дели учеснике у 4 мале групе. Свака група добија сет картица за играње улога са именом актера/лидера заједнице (локални политичар, свештеник или имам, локална организација, медији/друштвени медији). Две картице ће бити празне за учеснике да напишу своје предлоге (ово би могли да укључују наставнике/менторе, локални спортски клуб, приватни сектор, технолошке компаније, родитеље/породице, локалну полицију, посебно министарство, омладинске групе/организације, као и узорне личности и света спорта/музике/културе).

Док припремају своју игру улога, тренер поставља учесницима следећа питања:

- Какву улогу сваки актер има у спречавању радикализације младих?
- Шта би ова особа/институција могла да уради да спречи радикализацију младих и обезбеди им сигуран простор/канал да изразе своје притужбе и изазове са којима се суочавају?

На основу ових водећих питања свака група треба да осмисли кратку игру улога како би приказала улоге, потенцијале, ограничења, итд. актера у процесу против радикализације, онако како их учесници виде. Имају 35 минута да припреме своју игру улога коју ће да представе.

VI. Игра улога – II (40 минута)

Све групе представљају своје игре улога на које учесници могу да дају повратне информације, а тренер бележи кључне речи и ставове о улози различитих актера у спречавању радикализације на флипчарт папир. Учесници из других група које гледају представу имају задатак да идентификују улоге које су одиграли, укључујући и оне које им иницијално није поставио тренер.

На крају, тренер закључује радионицу захваљујући се свим учесницима на учешћу и наглашава кључне циљеве радионице и њен значај за омладинску заједницу.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, селотејп, скица леденог брега за сваку групу на А3 папиру, довољно велик простор како би могло да се ради у групама и да се изведу све игре улога, картице са актерима/лидерима заједнице.

Пропратни документи и додатна литература:

- *Mechanisms of Political Radicalization: Pathways Toward Terrorism*
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09546550802073367>
- *Understanding and identifying radicalisation risk in your education setting, UK Government,*
Preuzeto: september 2023, Izvor: <https://www.gov.uk/government/publications/the-prevent-duty-safeguarding-learners-vulnerable-to-radicalisation/understanding-and-identifying-radicalisation-risk-in-your-education-setting>

2.3. Медији и радикализација – да ли мејнстрим и друштвени медији подстичу радикализацију?

Назив радионице: Медији и радикализација – да ли мејнстрим и друштвени медији подстичу радикализацију?

Трајање: 180 минута

Позадина:

Медији данас имају моћ да шире и промовишу одређене идеје, производе, услуге и људи веоам широкој глобалној публици. Док су мејнстрим медији ограниченији, друштвени медији циљају на „критичне“ особе, а посебно на млађе генерације које стално користе онлајн алате и изложене су дигиталном садржају. На овој радионици, учесници ће имати прилику да истраже различите случајеве о повезаности медија и радикализације, покривајући мејнстрим и друштвене медије. Активности су осмишљене тако да омогућавају учесницима да анализирају, дискутују и посматрају различите ситуације и деле своје утиске о разумевању и утицају одређених случајева који су обухваћени. Штавише, учесници ће моћи да науче о присуству лажних вести и њиховој промоцији путем друштвених медија што може довести до радикализације и утицаја на животе заједница.

Циљ радионице: Учење о улози медија у ширењу или спречавању феномена радикализације и промишљање о потенцијалним садржајима са којима се свакодневно сусрећемо на нашим друштвеним мрежама.

Специфични подциљеви радионице:

- Истраживање утицаја медија и друштвених медија на наше перцепције;
- Разумевање питања везаних за радикализацију, перспективе људи и медија;
- Идентификовати “стереотипе” и “предрасуде” у медијима;
- Развијање комуникацијских/презентационих вештина како би демонстрирали своје ставове.

Компетенције које развија радионица:

- Критичко мишљење;
- Медијска писменост;
- Аналитичке вештине;
- Креативно размишљање;
- Комуникација;
- Јавни говор.

Методологија и методе:

- Зид речи – активност;
- Изложба;
- Дискусија;
- Пројекција видеа;
- Барометар вежба.

Ток радионице:

I. Увод у радионицу и тему (5 минута)

Тренер пожели добродошлицу учесницима на радионици и упознаје их са дневним редом и темом која се обрађује.

II. Зид речи – друштвени медији и лажне вести (25 минута)

Након општег увода, тренер уводи учеснике у активност објашњавајући да ће се ова активност фокусирати на утицај медија на наше животе и на то како перципирамо одређене теме/питања. Учесницима добијају задатак да у 15 минута спроведу брзо истраживање на друштвеним мрежама и покушају да пронађу лажне вести или поруке мржње на својим уређајима. Тренер их подстиче да прођу кроз своје налоге на друштвеним мрежама (*Facebook, Instagram, Twitter*, итд.) како би пронашли поруке мржње. Циљ овога је да се размисли о присуству порука подстакнутих мржњом и о томе колико често конзумирамо такву врсту садржаја. Након истраживања, од учесника се тражи да на папириће запишу речи/слике на које су наишли у свом „истраживању“. Имају 10 минута да то ураде и да своје папириће залепе на зид/флипчарт. Затим их тренер позива да приђу и у тишини прочитају шта су други написали, без започињања дискусије.

III. Изложба (20 минута)

Припрема за изложбу: тренер треба унапред да одштампа слике из Прилога 1 (свака слика на А4 папир) и да их распореди по радном простору. Могу се залепити на зид или ако то није могуће, могу се ставити на столице или приказати на поду на начин који оставља могућност кретања око њих за све учеснике. Од учесника се тражи да размисле о значењу ових слика, шта представљају, колико су тачне или лажне, итд.

Тренер позива учеснике да прошетају изложбом и да размисле о следећим питањима: (питања могу бити написана на флипчарту или различитим А3 папирима постављеним по различитим деловима просторије):

- Како медији приказују радикализацију?
- Постоје ли различите врсте радикализације?
- Да ли је радикализација икада оправдана/позитивна?
- Да ли радикализација увек води ка насилном екстремизму или тероризму?
- Да ли се ове слике разликују од слика радикализације које сте имали на уму?
- Да ли је било когнитивне стигматизације одређене групе (верске/расне/економске/политичке)?
- Да ли постоје негативна или позитивна искуства везана за било коју мањину или етничку групу?

Учесници имају 20 минута да погледају слике, размисле о претходним разговорима, личним догађајима који су променили њихове животе, да погледају зид речи, слике радикализације у медијима, итд. Након тога, од њих се тражи да изаберу слику која им се „допала“, тј. коју сматрају репрезентативном за своје схватање радикализације.

IV. Групна дискусија (40 минута)

Након изложбе, тренер позива учеснике на групну дискусију о садржају изложбе. За овај део се користе следећа питања:

- Објасните разлог за одабир слике. Шта она за вас представља/значи?
- Која је улога медија у ширењу идеја екстремиста?
- Како се, по вашем мишљењу, приказују идеолошки, верски и политички видови радикализације у заједници? Да ли су подједнако приказани или не?
- Да ли знате за догађај екстремизма у вашој заједници? Како овакви догађаји утичу на вас?
- Да ли је екстремизам оправдан/прихваћен ако је повезан са религијом или политиком?
- Како екстремизам утиче на друштво у целини?
- Да ли бисте више прихватили екстремизам да је политички или верски?
- Да ли постоје специфични симболи које повезујете/повезујете са екстремизмом?

V. Пројекција видеа (20 минута)

Затим, тренер приказује десетоминутни видео на ту тему. Видео се односи на употребу различитости у промовисању одређених идеологија, конкретно, о порасту радикализације у Британији – не само исламистичких група, већ и екстремно десничарских група.

Назив видеа и линк су следећи: *The rise of the extreme far-right in Britain - BBC Newsnight* - <https://www.youtube.com/watch?v=jcYnstBgC8M>

Након пројекције, тренер позива учеснике да поделе своје утиске користећи следећа питања:

- Има ли нешто што вас изненађује у овом видеу?
- Можете ли идентификовати како су показали екстремизам у овом видеу?
- Какав је однос медија и радикализације према овом видеу?

VI. Барометар вежба: Имате право да наставите да се крећете (55 минута)

Ова активност ће захтевати довољно велик простор у којем ће учесници моћи да се крећу и/или раде у групама. Тренер их позива да стану на средину собе (или на отвореном, у зависности од расположивости). Објашњава им да ће наглас прочитати изјаву у вези са неким аспектом радикализације/екстремизма и да треба да се помере на једну страну собе ако се слажу, а на другу страну собе ако се не слажу са изјавом. Тренер треба да стави на зид или на под папир са речима „слажем се“ и „не слажем се“ са сваке стране собе. Након сваке изјаве, учесници имају мало времена да размисле о изјави и одлуче на коју страну ће да крену – слажу ли се или не. Након сваке изјаве, од неколико учесника са сваке стране се тражи да објасне/поделе своје ставове о томе зашто су одлучили да изаберу ту страну.

Изјаве за ову активност могу бити следеће:

- Радикалним групама је лакше да регрутују младиће и децу него младе жене.
- Младе жене нису заинтересоване да следе радикалне идеологије.
- Подложнији сте радикализацији ако сте својим двадесетим, него када сте у тридесетим или четрдесетим годинама.
- Екстремизам је концепт који се углавном користи за исламистичке и џихадистичке групе.
- Није лако открити радикализацију у западним друштвима.
- Поштовање људских права и слободе људи да изаберу своју веру је најбољи начин за решавање изазова радикализације.
- Све радикалне групе или појединци су терористичке групе.
- Радикализација је културна – нека друштва су склонија радикализацији од других.

- Појединци који се придружују екстремистичким групама углавном су ту због финансијске добити/новца.
- Није могуће радикализовати младе људе путем видео игрица.
- Медијско покривање радикалних група у мојој земљи је непристрасно.
- Већина радикалних група користи стратешко насиље да изрази своје ставове.
- Жене се плаше извршења насилних терористичких аката, оне су углавном укључене у бригу о својим породицама.
- Узроци радикализације су различити и не постоји јединствен принцип који може да интегрише све покретаче радикализације.
- Радикализација увек настаје услед спољних фактора (политичких, економских и културних узрока).
- Лако је знати када неко постаје радикалан.
- Ниво образовања је фактор када је у питању радикализација – мање образовани се лакше радикализују.
- Насилни екстремизам је повезан са менталном нестабилношћу/болешћу.
- Жене се могу лако радикализовати од стране других жена.
- Кампање за дерадикализацију треба више да се фокусирају на мушкарце.
- Само органи за спровођење закона могу да се баве радикалним појединцима – то није улога заједнице.
- Сваки младић који игра насилне видео игрице је у опасности да буде регрутован у екстремистичке/радикалне организације.
- Мањинске групе су склоније радикализацији од осталих чланова заједнице.
- Полиција у заједници и механизми пријављивања су најбољи начини да се радикални појединци приведу и рано уоче.

На крају вежбе, учесници се враћају у средину собе и од њих се тражи да размисле о различитим изјавама. Тренер им поставља следећа питања:

- Која изјава вас је највише изненадила?
- Да ли је постојало неко мишљење/тачка гледишта због чега сте размислили да се предомислите и пређете на другу страну?
- Да ли су људи на истој страни имали сличне/различите разлоге за избор стране?
- Да ли су други учесници дали ваљане аргументе?

VII. Евалуација (15 минута)

Учесници су позвани да неколико минута размисле о дану и радионици, а затим да напишу кратак „Телеграм“ којим ће да поделе своје мишљење о активностима са групом у три речи: позитивна реч – негативна реч – завршна реч. Тренер олакшава процес предлажући неколико примера као што су: Интензивно, Главобоља, Исцрпљеност и тако што први дели свој телеграм.

Потребни материјали: Флипчарт папир, самолепљиви папирићи, оловке, довољно велик простор за кретање целе групе, папири, одштампане слике из Прилога 1, селотејп, видео и опрема за пројекцију, изјаве за барометар активност.

Пропратни документи и додатна литература:

- *Video: The rise of the extreme far-right in Britain - BBC Newsnight*
<https://www.youtube.com/watch?v=jcYnstBgC8M>

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Изложба: тренери би могли да прикажу слике из новина, наслове вести или новинске чланке који говоре о радикализацији појединаца, растућој претњи радикализације у неким областима/регионима, или стрипове/цртане филмове о радикализацији.
- За вежбу барометар: изјаве могу бити написане на пола флип-чарта или на А3 папиру како би учесници могли да имају тренутак да прочитају изјаву као и да је чују. Предавачи не би требало да објашњавају или елаборирају изјаву. Учесници треба да одлуче како ће протумачити ову изјаву и да одлуче да ли се слажу или не слажу са њом – и крену према оној страни собе која осликава њихов став.
- За вежбу барометар: у процесу активности, учесник може изабрати да промени своју тачку гледишта – ако је уверен у аргумент друге стране, тј. могу се у почетку „сложити“ са изјавом, али након што су чули контра аргументе са друге стране, могли би да одлуче да промене свој став и да се помере на другу страну собе.
- Током евалуације тренери би требало да запишу на флипчарт утиске учесника и да на основу тога сачине резиме општег осећања групе. Када је време ограничено, вежба се може завршити тако што ће учесници на брзину прочитати друге телеграме. У том случају је добро да их напишу на самолепљиве папириће и прилепе за зид.

2.4. Комуникациони алати за подршку активностима заговарања: писана, усмена, аудио-визуелна, информациона и комуникациона технологија

Натив радионице: Комуникациони алати за подршку активностима заговарања: писана, усмена, аудио-визуелна, информациона и комуникациона технологија

Трајање: 300 минута

Позадина:

Комуникациони алати су од суштинског значаја за подршку било којој врсти активности или кампање у данашњој дигиталној ери. Ово укључује писану, усмену, аудио-визуелну и информациону и комуникациону технологију због разноврсне циљне публике у онлајн и офлајн свету. Ова радионица је осмишљена тако да учесницима пружи кључне информације о алатима различитих метода комуникације и њиховом коришћењу у активностима јавног заговарања. Учесници могу научити како ефикасно да спроводе активности јавног заговарања кроз вежбе јасног саопштавања порука и захтева својих кампања јавног заговарања и кроз теоријски допринос, групни рад и креативне активности на осмишљавању сопствених кампања.

Циљ радионице: Разговарати о значају заговарања и опремање учесника са вештинама и знањима о коришћењу различитих комуникационих алата за активности јавног заговарања.

Специфични подциљеви радионице:

- Разговарати о концепту заговарања и комуникације и њиховој повезаности;
- Учити о значају заговарања у решавању друштвених питања;
- Учити о писаној, усменој, аудио-визуелној, информационој и комуникационој технологији као комуникацијским методама за подршку активностима јавног заговарања;
- Опремити учеснике основним знањем о вештинама за навигацију кроз вишеструки пејзаж модерног заговарања;
- Створити простор за креирање и презентовање кампања јавног заговарања коришћењем различитих метода комуникације: писане, усмене, аудио-визуелне, информационе и комуникационе технологије.

Компетенција које развија радионица:

- Критичко мишљење;
- Медијска писменост;
- Аналитичке вештине;
- Креативно мишљење;
- Писменост;
- Комуникација;
- Јавни говор.

Методологија и методе:

- Мозгање;
- Теоријско излагање;

- Рад у малим групама;
- Осмишљавање кампање;
- Презентације;
- Дискусија.

Ток радионице:

I. Увод у радионицу и тему (5 минута)

Тренер пожели добродошлицу учесницима на радионици и упознаје их са дневним редом и темом која се обрађује.

II. Мозгање и дискусија (35 минута)

Тренер позива учеснике на сесију мозгања о њиховом разумевању појмова „заговарање“ и „комуникација“. Они пролазе кроз сваки термин посебно. Затим настављају са дискусијом о повезаности комуникације и заговарања.

III. Теоријско излагање (30 минута)

Тренер наставља са кратким теоријским излагањем на тему, обухватајући следеће:

- Дефиниција и значај заговарања у различитим областима;
- Преглед комуникационих средстава и њихове важности у јавном заговарању;
- Алати за писану комуникацију: извештаји, блогови, чланци, билтени, емаил кампање;
- Вештине усмене комуникације: технике јавног говора и приповедања, састанци, презентације, лобирање, умрежавање;
- Аудиовизуелни алати у јавном заговарању: видео записи, подкасти, фотографије и графике, итд.;
- Информациона и комуникациона технологија (ИКТ): платформе друштвених медија за заговарање, податке и аналитику за информисање о стратегијама, дигитални алати и софтвер који су погодни да помогну у заговарању;

IV. Рад у малим групама (50 минута)

Учесници су подељени у 4 мале групе. Свакој групи се даје један од следећих метода комуникације који се користе за подршку активностима јавног заговарања:

- Алати за писану комуникацију: извештаји, блогови, чланци, билтени, кампање путем е-поште
- Вештине усмене комуникације: технике јавног говора и приповедања, састанци, презентације, лобирање, умрежавање
- Аудиовизуелни алати у јавном заговарању: видео снимци, подкасти, фотографије и графике, итд.
- Информациона и комуникациона технологија (ИКТ): платформе друштвених медија за заговарање, податке и аналитику за информисање о стратегијама, дигитални алати и софтвер који су погодни да помогну у заговарању

Њихов задатак је следећи:

- Удубите се у разумевање ове методе и релевантних алата за подршку активностима јавног заговарања;

- Разговарајте и наведите потенцијалне изазове са којима се корисници суочавају када користе овај метод комуникације за активности заговарања у превенцији радикализације међу младима у вашој заједници;
- Разговарајте и наведите потенцијална решења за превазилажење ових изазова и успешно користите овај метод у својој кампањи јавног заговарања.

Имају 50 минута да ураде задатак и припреме се за кратку презентацију.

V. Презентација (40 минута)

Све групе се окупљају ради кратке презентације свог рада. Имају 5-7 минута за презентацију, након чега следи 3-5 минута за питања и одговора.

VI. Осмишљавање кампање (70 минута)

Након презентација, тренер упућује учеснике да остану у својим групама из претходног задатка. У овом делу радионице имају још један креативни задатак. Њихов задатак је да користе метод који су истраживали и креирају кампању која се бави питањем радикализације међу младима у њиховим срединама. Дато им је 70 минута да осмисле кампању и припреме се за кратку презентацију. Тренер остаје на располагању да им пружи подршку и обезбеди материјале који су им потребни за рад.

VII. Презентованје кампања и повратне информације (70 минута)

Све групе се окупљају да би представиле своје кампање. Имају највише 10 минута за презентацију, а затим 5 минута за питања и одговоре и повратне информације од учесника и тренера.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, селотејп, опрема за пројектовање, разноврсни материјали за осмишљавање кампање и њену презентацију.

Пропратни документи и додатна литература:

- *United Nations Development Group (UNDG). (n.d.). COMMUNICATIONS AND ADVOCACY - UNDAF CAMPANION GUIDANCE. Retrieved December 3, 2023, from <https://unsdg.un.org/sites/default/files/UNDG-UNDAF-Companion-Pieces-4-Communications-And-Advocacy.pdf>*
- Young, & Quinn. (2012). MAKING RESEARCH EVIDENCE MATTER - A Guide to Policy Advocacy in Transition Countries. In International Centre for Policy Advocacy (ISBN: 978-963-9719-29-3). Open Society Foundation. Retrieved 2023, from <https://advocacyguide.icpolicyadvocacy.org/642-choose-communication-tools-to-support-advocacy-activities>

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Тренер треба унапред да припреми неке корисне материјале који би могли да се користе за осмишљавање кампања као што су старе новине, додатни лаптоп, неки папири у боји, итд.
- Тренер може да одштампа неке делове презентације из теоретског излагања, тачније оне у којима су представљене методе комуникације како би осигурао да учесници разумеју методу и како би је користили током групног рада.

2.5. Основе заговарања / Заговарање и лобирање

Назив радионице: Основе заговарања / Заговарање и лобирање

Трајање: 190 минута

Позадина:

Заговарање је темељно начело борбе против радикализације. Уопштено, заговарање катализује промене подизањем свести, утицајем на политике, мобилизацијом заједница и неговањем сарадње. Оно игра виталну улогу у спречавању и сузбијању радикализације тако што се бави њеним основним узроцима, промовишући алтернативне наративе и оснажујући појединце и заједнице да активно учествују у процесу. Од виталног је значаја у напорима за борбу против радикализације да наше заједнице буду безбедне. Неопходно је разликовати заговарање од лобирања. Свако лобирање садржи неки облик заговарања, али није свако заговарање лобирање. Са својим креаторима политике можете комуницирати на више начина о теми радикализације. Радионица и активности су посебно осмишљене за учеснике да развију своје вештине решавања проблема, комуникације и сарадње кроз различите активности, релевантне за заговарање и лобирање.

Циљ радионице: Упознавање учесника са фазама циклуса политике и коришћење интерактивних активности за стицање основних вештина за заговарање.

Специфични подциљеви радионице:

- Научити и разговарати о разликама између заговарања и лобирања;
- Упознавање са циклусом политике и његовим кључним фазама;
- Истаћи важност циклуса јавног заговарања и политике;
- Користити интерактивне активности као начин за практично учење и развој вештина;
- Створити простор за презентације и дискусије о превенцији радикализације међу младима кроз заговарање.

Компетенције које развија радионица:

- Медијска писменост;
- Комуникација;
- Критичко и креативно мишљење;
- Писменост;
- Решавање проблема;
- Организационе вештине;
- Тимски рад и сарадња.

Методологија и методе:

- Мозгање;
- Теоријско излагање;
- Групно онлајн мозгање: Ментиметер;
- Рад у малим групама;
- Презентације;
- Активност: битка за риму;

- Дискусија;
- Евалуација.

Ток радионице:

I. Мозгање: заговарање и лобирање (15 минута)

Радионица почиње сесијом мозгања. Учесници су позвани да размотре своје разумевање, везе и разлике између заговарања и лобирања. Сесија траје око 15 минута, а тренер пише на флипчарт папир кључне речи учесника.

II. Теоријско излагање: шта је заговарање а шта је лобирање? (15 минута)

Тренер држи кратко теоријско излагање у којем одговара на следећа питања:

- Шта је заговарање?
- Шта је лобирање?
- За шта се могу користити заговарање и лобирање?
- Како су ово двоје повезани са спречавањем/борбом против радикализације?

Дефиниције за заговарање и лобирање које ће се користити за ову радионицу могу бити следеће:

****Заговарање** је политички процес појединца или групе чији је циљ да утиче на јавну политику и одлуке о расподели ресурса у оквиру политичких, економских и друштвених система и институција.

****Лобирање** има за циљ да убеди или утиче на поступке владе или креатора политике, или приватних корпорација да донесу или модификују законе, политике и програме који би били у интересу група које лобирају. Лобирање се односи на тражење од изабраног званичника или кључног доносиоца одлука да гласају на одређени начин или заузму конкретан став о неком закону, правилу, питању или политици¹⁹.

III. Кључни актери у напорима против радикализације – значај моћи (15 минута)

Тренер позива учеснике да одговоре на следећа питања користећи Ментиметер апликацију. Имају 15 минута да одговоре на постављена питања:

- Шта је моћ?
- Ко има моћ у нашим заједницама?
- Ко су креатори политике са највише моћи да унапреде напоре против радикализације?

IV. Рад у малим групама (40 минута)

Тренер дели учеснике у две мање групе и даје им 20 минута за ове одвојене задатке: једна група је ОЦД са задатком да планира акцију заговарања, а друга је ОЦД која мора да смисли акцију лобирања. И заговарање и лобирање треба да рефлектују следећи сценарио:

„Влада је у процесу израде свеобухватне стратегије против радикализације. Постоји велики број организација цивилног друштва које су свесне да су ангажовање заједнице и мере превенције у стратегији против радикализације од суштинског значаја. ОЦД захтевају инклузиван приступ где се обезбеђује интеграција заједнице, уз мере превенције у циљу отклањања узрока радикализације“. Групе настављају са радом и након групног рада укратко излажу своје резултате.

V. Теоријско излагање: Увод у циклус јавних политика (20 минута)

¹⁹ The Lobbying Process: Basics and How-To Guide - Farmers Market Coalition. <https://farmersmarketcoalition.org/resource/the-lobbying-process-basics-and-how-to-guide/>

Тренер почиње увођењем концепта циклуса јавних политика, објашњавајући да је то процес којим се политике развијају, спроводе и евалуирају. Затим се укратко разматрају различите фазе циклуса:

- Постављање дневног реда: ова фаза укључује идентификацију и дефинисање проблема или питања који захтевају пажњу креатора политике. То укључује препознавање потребе за интервенцијом политике, утврђивање њеног значаја и стављање на дневни ред.
- Формулисање политике: током ове фазе, креатори политике и заинтересоване стране развијају потенцијалне опције политике за решавање идентификованог проблема. То укључује спровођење истраживања, анализу података, консултовање стручњака и разматрање различитих алтернатива. Циљ ове фазе је креирање политике која је изводљива, ефикасна и усклађена са жељеним циљевима.
- Доношење одлука: у овој фази креатори политике бирају између опција политике које су формулисане. То укључује одмеравање трошкова и користи, разматрање политичких разлога и преговарање о конкурентским интересима. Доношење одлука се може одвијати у законодавним телима, извршним органима власти или другим форумима за доношење одлука.
- Имплементација политике: једном када се донесе одлука о јавној политици, она прелази у фазу имплементације. Ово укључује превођење политике у акцију развојем специфичних програма, прописа или иницијатива. Имплементација може укључивати додељивање одговорности, расподелу ресурса, праћење напретка и обезбеђивање усклађености са политиком.
- Евалуација политике: евалуација је критична фаза која процењује ефикасност и утицај политике. То укључује прикупљање и анализу података како би се утврдило да ли је политика постигла своје планиране резултате и циљеве. Евалуација помаже креаторима политике да идентификују успехе, изазове и области за побољшање. Налази могу дати информације о будућим политичким одлукама и ревизијама.
- Ревизија политике: на основу резултата евалуације и променљивих околности, креатори политике могу одлучити да ревидирају или ажурирају политику. Ова фаза укључује преиспитивање учинка политике, разматрање повратних информација од заинтересованих страна и уношење неопходних прилагођавања како би се побољшала њена ефикасност.

VI. Битка за риму (45 минута)

Тренер објашњава да ће бити спроведена интерактивна и креативна активност која ће учесницима помоћи да разумеју фазе и процесе укључене у циклус јавне политике. Учесници су подељени у мале групе (4-6 чланова по групи), а свакој групи је додељена улога из циклуса јавне политике: креатори политике, истраживачи/аналитичари, имплементатори, заинтересоване стране/интересне групе и евалуатори. Тренер записује ове улоге на индексним картицама и дели их групама. Затим, даје упутства свакој групи да имају 10 минута да осмисле сценарио који се односи на проблем повећане радикализације младих у њиховој заједници. Сценарио би требало да садржи опис проблема, релевантне заинтересоване стране и потенцијалне опције политике, али постоји квака – мора да се римује. Групе имају 25 минута да се припреме за „битку за риму“ на основу улоге која им је додељена. Када припреме сценарио, све групе се придружују пленарној седници и наизменично представљају свој сценарио и изводе римовану песму која осликава различите фазе циклуса јавне политике. Група креатора политике може покренути битку представљањем проблема и покретањем циклуса јавне политике. Затим, свака група излаже своје резултате, покривајући тако цео циклус јавне политике. Тренер води цео процес и поставља питања за дискусију. Цео процес извођења траје 20-25 минута.

VII. Дискусија, резимирање и евалуација (40 минута)

У овом делу, тренер још једном наглашава кључне елементе ове радионице и сумира оквир циклуса јавне политике. Надаље, води кратку дискусију са целом групом како би се размислило о кључним елементима и динамици уоченим током последње активности. Поставља учесницима следећа питања:

- По чему се разликују акциони планови које су групе развиле?
- Да ли су они комплементарни и у којој мери?
- Да ли је било изазовно развити план?
- Каква је била групна динамика током радног процеса?

Да би проценио ниво задовољства учесника активношћу, тренер може замолити групу да тапше оним интензитетом који одговара њиховом задовољству.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, селотејп, опрема за пројекцију.

Пропратни документи и додатна литература:

- *United Nations Development Group (UNDG). (n.d.). COMMUNICATIONS AND ADVOCACY - UNDAF COMPANION GUIDANCE. Retrieved 2023, from <https://unsdg.un.org/sites/default/files/UNDG-UNDAF-Companion-Pieces-4-Communications-And-Advocacy.pdf>*
- *Young , & Quinn. (2012). MAKING RESEARCH EVIDENCE MATTER - A Guide to Policy Advocacy in Transition Countries. In International Centre for Policy Advocacy (ISBN: 978-963-9719-29-3). Open Society Foundation. Retrieved 2023, from <https://advocacyguide.icpolicyadvocacy.org/642-choose-communication-tools-to-support-advocacy-activities>*

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Циљ дискусије након активности „битка за риму“ је да подстакне учеснике на размишљање и да им помогне да разумеју цео циклус. Тренер треба да води дискусију.
- Оквир циклуса јавне политике може бити нова информација за учеснике. Тренер треба да буде сигуран да су учесници разумели теоријско излагање и треба да им омогући да поставе питања, изнесу дилеме и недоумице, те да их разјасни.

2.6. Изазовна слагалица / Идентификација типова заговарања и процес

Назив радионице: Изазовна слагалица / Идентификација типова заговарања и процес

Трајање: 200 минута

Позадина:

Важно је напоменути да процес заговарања можда неће пратити стриктан линеарни пут, а кораци се могу преклапати или захтевати поновно разматрање током кампање заговарања. Флексибилност, прилагодљивост и стално учење су кључни аспекти ефикасног заговарања. Ипак, постоје неке кључне тачке које обједињују све активности јавног заговарања. Следеће активности дају детаљније знање о специфичностима процеса заговарања и наглашавају важност различитих корака у њему (од идентификације проблема, истраживања и анализе, преко развоја стратегије за ангажовање заинтересованих страна и развоја комуникационог плана, до мобилизације и акције и коначно праћења и евалуације). Неопходно је разумети да у зависности од контекста и циљних група, и других релевантних фактора, постоје различите врсте заговарања које треба користити. Неки од типова заговарања су: директно заговарање, *grassroots* заговарање, заговарање политике, медијско заговарање, изградња савеза и коалиција, самозаговарање или лично заговарање, заговарање случаја и јавно заговарање.

Циљ радионице: Пружити учесницима основна знања о заговарању и користити истраживање за разумевање практичних корака и учења.

Специфични подциљеви радионице:

- Упознавање са различитим врстама заговарања;
- Разумевање различитих корака заговарања;
- Коришћење истраживања као алата за истраживање различитих аспеката заговарања и његових корака;
- Подстицати тимски рад и комуникацију.

Компетенције које развија радионица:

- Медијска писменост;
- Истраживачке вештине;
- Комуникација;
- Критичко и креативно мишљење;
- Писменост;
- Решавање проблема;
- Организационе вештине;
- Тимски рад и сарадња.

Методологија и методе:

- Теоријско излагање;
- Рад у малим групама - слагалица и истраживање;
- Презентације;
- Дискусија.

Ток радионице:

I. Увод у радионицу и појам заговарања (15 минута)

Тренер пожели добродошлицу учесницима и упознаје их са дневним редом и темом. Објашњава појам заговарања о проверава са учесницима да ли има је појам јасан.

II. Рад у малим групама – слагалица и истраживање (80 минута)

Учесници су подељени у 4 мале групе. Свака група добија другачији аспект процеса заговарања. Њихов задатак је да саставе слагалицу и истраже (користећи доступне и поуздане онлајн ресурсе) елементе на које су наишли у слагалици. Имају 80 минута да што детаљнија истраже елементе. Након фазе истраживања, учесници имају 30 минута да представе своје резултате.

III. Презентације и додатна објашњења (60 минута)

Свака група представља свој рад. Презентације модерира тренер и износи додатна објашњења или примере како би осигурао да су учесници разумели садржај овог дела радионице.

IV. Теоријско излагање (30 минута)

Тренер наставља радионицу са теоријским излагањем о свакој теми коју су учесници истраживали у претходном делу радионице. Садржај презентације је следећи:

Група 1: Кораци у заговарању

ИДЕНТИФИКУЈТЕ

- Идентификујте проблем који треба да се реши
- Окупите тим

ИСТРАЖИТЕ

- Успоставите/развијте базу доказа [прикупите неопходне информације о узроцима и последицама проблема]
- Идентификујте савезнике, неутралне групе и противнике

ПЛАНИРАЈТЕ

- Поставите временски оквир за успех: развој стратегије за акцију/кампању [циљеви, подциљеви, методе, активности, временски оквир]

ДЕЛАЈТЕ

- Предузмите акцију у договору са свима који су укључени у кампању
- Повежите се са савезницима
- Користите различите канале комуникације да пренесете своју поруку

ЕВАЛУИРАЈТЕ

- Пратите акцију и евалуирајте кораке током рада

Група 2: ВРСТЕ заговарања

Директно заговарање

- Директно заговарање укључује директно ангажовање са креаторима политике, владиним званичницима или доносиоцима одлука како би се утицало на њихова мишљења, одлуке или политике. Ово се може урадити путем састанака, консултација, презентација или писане комуникације.

Grassroots заговарање

- Заговарање на локалном нивоу се фокусира на мобилизацију и оснаживање појединаца или заједница погођених неким питањем да се залажу за промене. То укључује подизање

свести, организовање кампања и подстицање активног учешћа кроз активности као што су протести, скупови, кампање писања писама или ангажовање на друштвеним мрежама.

Заговарање политике

- Заговарање политике има за циљ да обликује или утиче на политике, законе или прописе. То укључује спровођење истраживања, анализу података, израду препорука за политику и учешће у дијалогу о политици са заинтересованим странама и доносиоцима одлука. Заговарање политике се може спроводити кроз писане извештаје, извештаје о политици, консултације или учешће у форумима о политици.

Медијско заговарање

- Медијско заговарање се фокусира на коришћење медијских канала за подизање свести, обликовање јавног мњења и утицај на дискусије о политици. То укључује активности као што су медијске кампање, саопштења за јавност, интервјуи, коментари, ангажовање друштвених медија или организовање медијских догађаја како би се скренула пажња на неко питање.

Изградња савеза и коалиција

- Заговарање кроз савезе и коалиције укључује изградњу партнерства са организацијама, групама или појединцима истомисљеника како би се појачали колективни гласови и утицали на промене. Овај облик заговарања користи снагу сарадње, заједничке ресурсе и заједничке напоре заговарања како би се повећао утицај.

Самозаговарање или лично заговарање

- Самозаговарање или лично заговарање је ситуација када се неко залаже у своје име, за лична права, интересе и проблеме.

Заговарање случаја

- Заговарање случаја је говор/заступање у име друге особе или групе људи који сами нису у позицији да то учине.

Јавно заговарање

- Јавно заговарање је говор у име шире јавности, заступање интереса или одбрана права шире јавности. За разлику од заговарања случаја, јавно заговарање има сврху која утиче на широку популацију или ниво заједнице.

Група 3: МАПИРАЊЕ места, људи, моћи

Разумевање ко и шта је у заједници биће кључно за успех кампање јавног заговарања – било да се ради о мобилизацији присталица, превазилажењу контрааргументата или убеђивању доносилаца одлука. Наша заједница може бити локални, физички простор, национална мрежа истомисљеника или сличних људи, или глобални простор који окупља људе.

Треба размотрити три кључна аспекта:

МЕСТА

- Физичко разумевање ваше заједнице и мапирање окружења у којем људи живе помаже да се открију неки од проблема, изазова и различитих искустава оних око нас.

ЉУДИ

- Мапирање КО чини нашу заједницу је важан део даљег разумевања проблема у овој области, узимајући у обзир различите перспективе и размишљање о томе које групе и појединци могу помоћи вашој кампањи/процесу заговарања.
- Присталице/савезници – ко су људи који ће највероватније подржати нашу кампању? Ко су они који би могли помоћи?
- Доносиоци одлука и они који имају моћ – ко су људи који имају моћ?
- Они против нас – које групе, организације или појединци могу да се не слажу са нашом кампањом и лобирају против нас?

СНАГА

Разумевање ко има моћ у нашој заједници је у средишту сваког процеса заговарања, а ипак се често игнорише током процеса планирања. Ово не мора да буде овлашћење председника или премијера, али може укључивати: верске личности, власнике предузећа, изабране политичаре, познате личности, академске личности, угледне лидере заједнице, старешине или утицајне групе.

Група 4: Заговарачка комуникација и преношење порука

Преношење порука се односи на то како да идентификујете своју поруку и како да се уверите да је она испоручила на најприкладнији и најефикаснији начин ваше циљеве.

Поруке увек треба да буду прилагођене нивоу разумевања и свести циљне публике. Узмите у обзир и културна и политичка осећања и осетљивост: важно је да се повежете са вредностима и политичким ставовима ваше публике.

Ваша порука мора бити: ЈАСНА, САЖЕТА, ПРИКЛАДНА И КРАТКА!!!

ОБРАСЦИ за преношење порука:

- Знакови, укључујући постере и банере
- Изјаве, позициони документи, билтени, памфлети, флајери, информативни листови, истраживачки радови, стрипови, итд;
- Слање порука, веб странице и друштвени медији;
- Видео документација/продукција;
- Јавни говори.

V. Евалуација (15 минута)

Учесници седе у кругу како би изразили своје утиске о активности. Ово се ради са клупком канапа/вуне. Говори онај ко има клупко канапа у руци. Када једна особа завши са дељењем својих утисака, баца клупко другој особи у групи, али притом задржава нит канапа у једној руци. Док се тако клупко преноси од једне особе до друге, између учесника се појављује мрежа веза.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, селотејп, опрема за пројектовање, одштампане и исечене пузле са елементима заговарања на А3 папиру (погледајте Прилог 2), клупко канапа/вуне.

Пропратни документи и додатна литература:

- *United Nations Development Group (UNDG). (n.d.). COMMUNICATIONS AND ADVOCACY - UNDAF COMPANION GUIDANCE. Retrieved 2023, from <https://unsdg.un.org/sites/default/files/UNDG-UNDAF-Companion-Pieces-4-Communications-And-Advocacy.pdf>*

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Тренер треба да одвоји више времена за истраживачки део ако је потребно јер је истраживање кључна активност учења ове радионице.

2.7. Заговарања у акцији / Кључне вештине заговарања потребне за борбу против радикализације

Назив радионице: Заговарања у акцији / Кључне вештине заговарања потребне за борбу против радикализације

Трајање: 120 минута

Позадина:

Да би се позабавили радикализацијом, омладински радници и активисти морају имати развијене вештине заговарања. Осим тога, веома су важне истраживачке вештине за идентификацију и анализу одређених случајева радикализације. Штавише, комуникација и сарадња са различитим актерима су од суштинског значаја да би могли ефикасно артикулисати своје идеје, користити стечена знања и информације, као и вештине за развој кампање против радикализације. Као и у спровођењу било које друге акције заговарања, потребне су вештине праћења и евалуације напора заговарања да би се проценио утицај, измерили резултати и идентификовале области за побољшање. Поред тога важне су и вештине прикупљања и анализе података, праћења напретка и прилагођавања стратегија на основу доказа и повратна информација. Коначно, отпорност и прилагодљивост не треба потцењивати, јер је отпорност на сналажење у изазовима, неуспесима и противљењу током процеса заговарања једнако важна као и способност прилагођавања стратегија заговарања против радикализације, реаговања на променљиве околности и истрајавања у борби против радикализације.

Циљ радионице: Истицање значаја заговарања и вештина заговарања кроз теоријско излагање и креативне активности.

Специфични подциљеви радионице:

- Коришћење анализе студије случаја за практично учење о важности јавног заговарања;
- Омогућити осмишљавање заговарачких порука заснованих на студијским случајевима;
- Идентификовање вештина потребних за делотворне процесе заговарања против радикализације;
- Боље разумевање зашто су одређене вештине неопходне за овај процес;
- Инспирисати учеснике да размисле о различитим могућностима за акцију.

Компетенције које развија радионица:

- Аналитичке вештине;
- Комуникацију;
- Креативно и критичко мишљење;
- Писменост;
- Решавање проблема;
- Организационе вештине;
- Тимски рад;
- Јавни говор.

Методологија и методе:

- Мозгање;
- Рад у малим групама – анализа студије случаја;
- Презентације;
- Дискусија.

Ток радионице:

I. Мозгање (15 минута)

Тренер жели добродошлицу учесницима на радионицу и упознаје их са дневним редом и темом(ама). Затим он/она позива учеснике на кратку сесију размишљања. Од учесника се тражи да поделе своја мишљења о вештинама потребним за заговарање против радикализације. Тренер бележи њихове идеје и даје допринос да допуни своје одговоре.

II. Рад у малим групама – анализа студије случаја (45 минута)

Подељени у 3 мање групе, учесници добијају студије случаја за које треба да развију поруку јавног заговарања и одлуче којим актерима ће да је комуницирају. Имају пар минута да представе своју поруку другим групама.

Тренер објашњава да ови хипотетички случајеви представљају полазну тачку за практиковање заговарања против радикализације. Они се могу даље развијати узимањем у обзир специфичног контекста, заинтересованих страна, изазова и потенцијалних стратегија заговарања како би се постигли наведени циљеви. Случајеви се могу прилагодити специфичним потребама и динамици радионице. Групе имају 40 минута да анализирају свој случај и креирају заговарачку поруку за своју студију случаја.

Питања која треба да имају на уму приликом осмишљавања заговарачке поруке су:

- Кома ћете послати поруку?
- На кога ћете и како утицати?

Случај 1: Сценарио програма превенције у школи

Средња школа А налази се у граду са разноликом популацијом. Међутим, различитост се не цени колико је потребна у школи јер постоје инциденти радикализације међу малом групом ученика. Постоји потреба омладинских активиста да изнесу кључну поруку којом се залажу за развој програма који се бави овим питањем и промовише различитост и инклузију.

Случај 2: Сценарио иницијативе за ангажовање заједнице

Постоје сталне тензије и инциденти који доводе до радикализације у насељу са разноликим становништвом. Постоји потреба омладинских активиста да изнесу кључну поруку којом се залажу за осмишљавање иницијативе која има за циљ друштвену инклузију, ангажовање заједнице и дијалог како би се спречила и превазишла радикализација.

Случај 3: Реформа политике за рехабилитацију и сценарио реинтеграције

Политика једне земље у вези са радикализацијом је неефикасна за решавање овог питања. Изазов је реинтегрисати одређени број појединаца који су доживели радикализацију услед непостојања адекватне политике и програма. Постоји потреба омладинских активиста да изнесу кључну поруку којом се залажу за стварање чврсте и свеобухватне реформе политике за рехабилитацију и реинтеграцију.

III. Презентовање порука (20 минут)

Свака група представља своју заговарачку поруку. Након презентације остали учесници могу постављати питања и коментарисати, док тренер даје повратну информацију о њиховој поруци.

IV. Дискусија (40 минута)

Тренер започиње завршну активност радионице. У почетку наглашава важност претходне активности коју су учесници радили. Затим води дискусија у којој учесници износе своја мишљења о активности користећи следећа питања:

- Шта је за вас био врхунац ове активности?
- Да ли сте имали неке изазове?
- Шта је са знањем стеченим кроз ову активност?
- Коју стратегију/приступ сте користили за ваш случај и да ли је био ефикасан?
- Шта бисте унапредили у будућности ако бисте организовали кампању јавног заговарања?

Тренер подстиче учеснике да изнесу шта је прошло добро, а шта би могло да се побољша, као и да размотре појединачна и групна достигнућа и изазове.

Затим их позива да поделе конкретне примере у вези са њиховим личним искуствима везаним за развој јавних политика, ако их имају. Тренер повезује дискусију са вештинама заговарања које се користе током активности тражећи од њих да размисле о вештинама заговарања које су користили или приметили код себе и других. Тренер наглашава важност ових вештина у заговарању против радикализације и како оне доприносе постизању резултата. На крају, сумира закључке са радионице, наглашавајући научене лекције, достигнућа, изазове и области за побољшање.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, папири, селотејп, одштампани случајеви за групни рад, опрема за пројекцију.

Пропратни документи и додатна литература:

- *Krynytska, N. (2022, May 4). 10 skills you need as Advocacy Officer. Human Rights Careers.* <https://www.humanrightscareers.com/magazine/advocacy-officer-skills/>
- *Sushant University. (2020, September 22). THE MOST IMPORTANT ADVOCACY SKILLS AND HOW TO DEVELOP THEM | Sushant University blog.* <https://sushantuniversity.edu.in/blog/the-most-important-advocacy-skills-and-how-to-develop-them/>

2.8. Разумевање развоја јавних политика и прописа за борбу против радикализације

Назив радионице: Разумевање развоја политика и прописа за борбу против радикализације

Трајање: 140 минута

Позадина:

Када се бавимо иницијативама за борбу против радикализације, треба имати основне информације о развоју јавних политика и регулативама у правцу анти-радикализације. Ова радионица је посебно осмишљена да покрије кључне елементе развоја јавних политика и прописа зарад борбе против радикализације како би се подржало учење и активно учешће учесника у њој. Кроз ову радионицу, учесници ће се упознати са процесом формулисања стратегија, разматрањем мера и смерница за решавање проблема радикализације. Да будемо конкретни, постоје неки кључни аспекти које треба узети у обзир у развоју јавних политика против радикализације, као што су приступ заснован на доказима, вишедимензионалност, поштовање људских права и мере превенције и интервенције. Свака јавна политика треба да се заснива на емпиријском истраживању и анализи фактора који доприносе радикализацији, њених основних узрока и ефикасних мера превенције и интервенције. Аспект сарадње различитих сектора и заинтересованих страна је наглашен као кључан и стога наглашен у овој радионици.

Циљ радионице: Пружити учесницима практично искуство о процесу развоја јавних политика и прописа који се односе на борбу против радикализације кроз активност креативне симулације.

Специфични подциљеви радионице:

- Разумевање концепта развоја јавних политика;
- Информисање о стратегијама превенције, програмима интервенције, ангажовању заједнице и мерама за спровођење закона;
- Коришћење симулације за интерактивно учење о развоју јавних политика;
- Разговор о процесу развоја јавних политика и прописа за борбу против радикализације.

Компетенције које развија радионица:

- Аналитичке вештине;
- Комуникација;
- Креативно и критичко мишљење;
- Писменост;
- Решавање проблема;
- Организационе вештине;
- Тимски рад;
- Јавни говор.

Методологија и методе:

- Мозгање;
- Рад у малим групама – анализа студије случаја;
- Презентације;

- Дискусија.

Ток радионице:

I. Увод у радионицу (15 минута)

Радионица почиње добродошлицом од стране тренера, уводом у тему и кључним информацијама о програму радионице. Затим, тренер даје основне информације о процесу развоја јавних политика.

II. Групна симулација – Развијање јавних политика анд А до З (75 минута)

Након увода, тренер уводи учеснике у групну активност коју треба да ураде у малим групама од 4-6 чланова. Свака група има одређени аспект политике против радикализације на коме треба да ради, као што су: стратегије превенције, програми интервенције, ангажовање заједнице, мере за спровођење закона. Тренер даје упутства свакој групи да симулира развој политике у вези са аспектом анти-радикализације који им је додељен. Они морају да осмисле презентацију овог процеса развоја политике, али свака реченица њихове презентације треба да почиње словом абецеде тако да тачке њихових презентација прате абецеду од А до З. Од сваке групе се тражи да идентификује главне циљеве политике, циљну публику и специфичне мере или прописе које треба укључити. Поред тога, групе добијају инструкције да размотре потенцијалне изазове, компромисе, као и етичка разматрања укључена у развој њихове политике. Имају 70 минута да ураде задатак и припреме се за презентације.

III. Презентације и дискусија (20 минута):

Тренер позива сваку групу да представи свој предлог политике, наводећи циљеве, циљну публику и кључне мере или прописе које су развили. Након сваке презентације започиње кратку дискусију како би подстакао питања, појашњења и повратне информације од других учесника. Учесници се подстичу да се укључе у критичко размишљање и дају предлоге за побољшање или јачање сваког предлога политике.

IV. Евалуација политике и резимирање (30 минута)

Након презентација, тренер покреће евалуацију политика. Од учесника тражи да размисле о потенцијалној ефикасности, изводљивости и етичким импликацијама политика. Они расправљају о важности праћења и евалуације политика у контексту борбе против радикализације. Затим, тренер закључује активност изводећи кључне закључке и наглашава сложеност и промишљања укључена у развој ефикасних политика и прописа за борбу против радикализације.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, папири, селотејп, опрема за пројектовање.

Пропратни документи и додатна литература:

- *NORMAK Project–Norwegian Assistance to the Republic of Macedonia in the field of European Integration and Public Administration Reform. (2007). Policy development handbook. : General Secretariat of the Government of the Republic of Macedonia.* https://www.ipa.government.bg/sites/default/files/narchnik_za_razrobotvane_na_politiki.pdf
- *Burke, A. S. (n.d.). 4.3. The stages of policy development. Pressbooks.* <https://openoregon.pressbooks.pub/ccj230/chapter/3-3-the-stages-of-policy-development/>

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Тренер треба да буде флексибилан у погледу времена за активност симулације. Активности попут ове захтевају креативност учесника, стога временски притисак може негативно утицати на процес извршавања задатка и њихов учинак након тога.

2.9. Осмислите кампању за заговарање / кључни елементи заговарања

Назив радионице: Осмислите кампању за заговарање / кључни елементи заговарања

Трајање: 180 минута

Позадина:

Када се људи придруже радикалним групама или организацијама, то је обично зато што ове организације имају дискурс који резонује са овим појединцима и одражава њихове притужбе. Контра-наратив се генерално схвата као деконструкција аргумената и логике радикалне групе пружањем „контра“ аргумента њиховим тврдњама. Овај приступ није увек веома успешан јер не пружа вредност нити држи тло за радикалног појединца/групу. Погоднији приступ је обично „хуманији“ и лични приступ. Алтернативни наративни приступ се односи на позитивнији приступ који интегрише основне вредности појединца и адресира/одговара на њихове притужбе. Фокус ове радионице није да се расправља о кључним наративима повезаним са радикализацијом и насилним екстремизмом, већ да се истраже начини да се промене доминантни наративи у њиховим локалним заједницама. Да би то учинили, учесници се подстичу да осмисле кампању која дели наратив другачији од оног у екстремистичким групама.

Циљ радионице: Ојачати знање учесника о активностима и процесима заговарања, као и омогућити им да осмисле кампање за локалну заједницу.

Специфични подциљеви радионице:

- Искористити креативност и машту учесника за осмишљавање кампање;
- Препознавање вишеструких начина на који се прича може испричати – и инхерентно ограничење било ког „једног“ начина уоквиривања проблема;
- Изградити способности учесника да преузму лидерску улогу у заједници.

Компетенције које развија радионица:

- Аналитичке вештине;
- Комуникација;
- Креативно и критичко мишљење;
- Писменост;
- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Организационе вештине;
- Тимски рад;
- Јавни говор.

Методологија и методе:

- Рад у малим групама – осмишљавање кампање;
- Презентације и дискусија;
- Теоријско излагање;
- Евалуација.

Ток радионице:

I. Увод у радионицу (5 минута)

Тренер жели добродошлицу учесницима на радионицу и упознаје их са дневним редом и темом.

II. Рад у малим групама – осмишљавање кампање заговарања (65 минута)

Учесници су подељени у 3 групе и имају 60 минута да припреме кампању на друштвеним мрежама. Свака група ће изабрати циљ за своју кампању. Тренер даје инструкције учесницима да треба да припреме сценарио за своју кампању и сниме га мобилним телефонима и монтирају користећи своје вештине снимања и монтаже. Ово не би требало да изађе као професионална медијска кампања, али би требало да буде лична и једноставна: порука младих младима. Видео кампање не би требало да буду дуже од 2-3 минута.

Да би припремили кампању, учесници треба да размисле о следећим питањима:

- Ко ме се ова кампања обраћа/која је циљна публика?
- Шта ова кампања жели да каже, која је њена порука или који је проблем којим бисте желели да се позабавите?
- Који је најбољи алат који бисмо могли да користимо?
- Како бисмо могли да учинимо да ова порука буде упечатљива и да је чује циљна група?
- Како бисмо могли да идентификујемо оне који су у опасности од радикализације?
- Ко ће бити укључен у моју кампању? (школа, породице, пријатељи, спортски центри, општине, итд.)
- Да ли неко ради нешто слично у мојој заједници?
- Који језик ћу користити за ову кампању?
- Да ли би кампања била другачије осмишљена да је усмерена на младиће или девојке? Зашто?
- Шта је у кампањи специфично за пол или узраст?
- Да ли се фокусира на или адресира потребе било које мањинске групе?

Када заврше са групним радом окупљају се ради презентовања својих кампања.

III. Презентације (60 минута)

Тренер најављује да свака група има 15 минута да представи/прикаже своју кампању и још 5 минута за питања и одговоре.

IV. Теоријско излагање (30 минута)

Радионица се наставља теоријским излагањем о елементима/корацима заговарања. Тренер наглашава да кампање садрже избор и комбинацију различитих елемената у зависности од природе проблема, циљне публике и целокупне стратегије заговарања. Свеобухватан приступ који укључује више елемената може повећати ефикасност напора јавног заговарања и допринети постизању жељених резултата. Затим се учесницима доставља листа на флипчарту која садржи елементе кампање и кораке које они укључују. Тренер укратко излаже основне информације о сваком елементу.

1. Истраживање и планирање: спровођење темељног истраживања да би се разумео проблем, његови основни узроци и потенцијална решења; прикупљање података, доказа и стручних мишљења како би се подржали напори јавног заговарања; развијање стратешког плана који наводи циљеве, подциљеве и акционе кораке за кампању јавног заговарања.
2. Мобилизација: ангажовање и мобилизација појединаца, заједница и организација које су погођене овим питањем или којима је стало до тога; подстицање активног учешћа, као што

је потписивање петиција, присуствовање састанцима или протестима, или контактирање доносилаца одлука; изградња јаке базе подршке и стварање колективног гласа за циљ заговарања.

3. Лобирање: укључивање у директне напоре заговарања да би се утицало на креаторе политике, законодавце и друге доносиоце одлука; састанак са изабраним званичницима, креаторима политике или представницима владе ради изношења аргумената, размене информација и залагања за конкретне промене политике; изградња односа и мрежа за ефикасну комуникацију и залагање за жељене резултате.
4. Мрежа и коалиције: изградња савеза и сарадње са организацијама истомишљеника, заговорницима и заинтересованим странама; формирање коалиција или партнерстава како би се појачала порука јавног заговарања, поделила средства и повећао колективни утицај; коришћење моћи различитих мрежа за проширење подршке и ангажовање доносилаца одлука.
5. Ангажовање медија: коришћење различитих медијских платформи за подизање свести, обликовање јавног мњења и утицај на политичке дискусије; креирање убедљивих порука и наратива који резонују са циљном публиком; ангажовање са новинарима, блогерима и медијима како би се обезбедила медијска покривеност и досегла шира публика; коришћење друштвених медија и дигиталних платформи за ширење информација, ангажовање присталица и креирање онлајн кампања јавног заговарања.
6. Судски спорови: коришћење правних стратегија, укључујући подношење тужби или подржавање правних изазова, за унапређење циљева заговарања; сарадња са правним стручњацима, организацијама или појединцима специјализованим за релевантне области права; тражење правних лекова, оспоравање неправедне политике или залагање за права погођених појединаца или заједница.
7. Протест и директна акција: организовање мирних протеста, демонстрација, митинга или других облика директне акције ради подизања свести и генерисања подршке јавности за заговарање; стварање утицајних и видљивих догађаја који скрећу пажњу на проблем и врше притисак на доносиоце одлука; обезбеђивање да протести или директне акције буду добро организовани, усклађени са вредностима кампање јавног заговарања и да се придржавају правних и етичких стандарда.

На крају, учесници размишљају и дискутују о томе који су елементи/кораци укључени у њихове кампање и коментаришу елементе које су могли укључити да би побољшали своје кампање.

V. Евалуација (20 минута)

Тренер радионицу завршава кратком евалуационом методом „У три речи“. Учесници пишу три речи које описују њихова осећања у вези са активношћу. Након тога тренер може покренути дискусија о значењу и релевантности написаних речи.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, селотејп, опрема за пројектовање, мобилни телефони (подсетити учеснике да понесу своје), материјали који могу бити корисни за осмишљавање кампања.

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Тренер треба да буде флексибилан у погледу времена током групног рада на осмишљавању кампања. Треба да прати рад група и у случају да им треба више времена, треба га прилагоди програм. Ово је због утицаја који временски притисак може имати на њихову креативност у дизајнирању кампања.

2.10. Форум театар за анти-радикализацију

Назив радионице: Форум театар за анти-радикализацију

Трајање: 140 минута

Позадина:

Кроз методу форум театра (познатог и као театар потлачених), учесници добијају различите сценарије које „проучавају“ и развијају мотивацију за сваки од ликова/улога у причи. Позориште потлачених описује позоришне форме које је бразилски позоришни практичар Аугусто Боал први разрадио 1970-их, у почетку у Бразилу, а касније у Европи. Боалове технике користе позориште као средство за промовисање друштвених и политичких промена у првобитном складу са политиком радикалне левице, а касније са идеологијом левог центра²⁰. Форум театар је интерактивни облик позоришта где публика може да постане део приче и да интервенише у наратив да промени исход и предложи алтернативно решење. Представа представља дилему или изазов за главног глумца и како исход може да се промени променом неких елемената приче. У овом облику позоришта, публика постаје активна, тако да као „глумци гледаоци“ истражују, приказују, анализирају и трансформишу стварност у којој живе. Ова врста интеракције ствара снажан осећај оснаживања и еманципације. Ова врста метода се користи да се указало на различите друштвене проблеме и изазове, као и да се обавести заједница о потреби њиховог решавања. У овој радионици, метод форум театра ће се користити за решавање радикализације кроз дате примере/сценарије.

Циљ радионице: Охрабрити учеснике да постану активни у решавању проблема радикализације међу младима и истаћи важност овог питања кроз коришћење методе форум театра и дискусије.

Специфични подциљеви радионице:

- Подстицање креативности учесника у решавању проблема радикализације кроз креирање позоришне представе;
- Истаћи важност решавања питања радикализације међу младима;
- Подстицати тимски рад и комуникацију међу учесницима;
- Изградити способности учесника да преузму лидерску улогу у заједници.

Компетенције које развија радионица:

- Комуникација;
- Критичко и креативно мишљење;
- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Организационе вештине;
- Тимски рад;
- Јавни говор.

Методологија и методе:

- Форум театар - рад у малим групама;
- Презентације и дискусија.

²⁰ Тхеатре оф тхе Оппрессед - Викиквоте. https://en.m.wikipedia.org/wiki/Тхеатре_оф_тхе_Оппрессед

Ток радионице:

I. Увод у радионицу (5 минута)

Тренер пожели добродошлицу учесницима и упознаје их са дневним редом и темом која ће бити обрађена током радионице.

II. Форум театар I – увод и припрема (65 минута)

Тренер представља методу форум театра и објашњава да учесници добијају 4 различита сценарија које ће морати да „проуче“ и развију мотивацију за сваки од ликова/улога у причи. Тренер им даје упутства како треба да осмисле своју активност. Форум театар почиње тако што глумци изводе кратку представу како би публика упознала причу и њен исход. Затим ће глумци поновити представу, с тим што током поновљеног извођења један члан публике може да додирне једног од глумца/ликова по рамену и „заузме његово место у представи“. Овај глумац ће тада изаћи са сцене, а члан публике – у овом случају учесник – ће наставити улогу, али ће користити свој дијалог да промени исход приче. Остали глумци ће наставити да играју заједно имајући на уму „циљеве“ и мотивацију свог лика. Члан публике може заузети место било ког лика без обзира на пол јер ће преузети „улогу“ глумца.

Затим, тренер дели учеснике у 4 групе, обавештава их да је време за припрему форум театра 60 минута, а време за извођење сваке представе до 10 минута. Свака група добија један од следећих сценарија:

Сценарио 1

Нора је двадесетдвогодишња фотографкиња из Холандије, њени родитељи су пореклом из Марока. Увек је била заинтересована за хуманитарна питања и обично је фотографисала протесте на тему људских права и људе у избегличким центрима. Она је такође помагала неким људима без докумената да прибаве своје папире повезујући их са адвокатима и организацијама. Била је веома активна у својој заједници и била је веома узнемирена ескалацијом насиља у европским градовима као резултатом насилне ситуације у Ираку и Сирији. Одлучила је да покаже свету зашто има толико беса и насиља и да ове радикалне групе само насиљем покушавају да привуку нечију пажњу. Нора успева да отпутује до граница између Турске и Сирије. Када је стигла тамо, схватила је да су је неки људи у њеној заједници у Холандији завели и дезинформисали. Ситуација на терену била је веома другачија од онога што је очекивала, и нажалост, а сада није у могућности да се врати кући јер јој је група повезана са ИСИС-ом која контролише ту зону одузела пасош.

- Улоге за овај сценарио су Нора, њена сестра и другарица која ју је „регрутовала“.

Сценарио 2

Јусеф је млади шведски муслиман ирачког порекла. Рођен је и одрастао у Малмеу. Упркос осећају асимилације у шведском друштву, Јусеф је редовно био изложен расизму и исламофобији. Осећа се изгубљено између својих корена и свог усвојитељског дома. У Шведској се осећа као код куће, али му сваки дан говоре да му није место „овде“ и да није део те културе. Временом почиње да се бунио и бива привучен од стране других муслимана који се суочавају са истом дискриминацијом без обзира на њихов ниво интеграције. Постепено, његове идеје и поступци постају све радикалнији и агресивнији. Осећај неправде коју трпи резонује са неправдом коју види у другим деловима света где су муслиманске заједнице и даље дискриминисане. Јусеф одлучује да мора учинити нешто по том питању и да променити ситуацију за друге муслимане који пате. Он се састаје са малом џихадском групом и планира да отпутује у Сирију да се придружи борби.

- Улоге у овом сценарију су Јусеф, колега расиста који ради са Јусефом, Јусефов шеф који га подржава и Јусефови родитељи.

Сценарио 3

Марк је немачки двадесетпетогодишњи мушкарац. Живи у Штутгарту, незапослен је. Док Марк покушава да пронађе посао који одговара његовим квалификацијама и вештинама, непрестано наилази на чланке о томе како имигранти различитих раса и вероисповести добијају могућности за запослење у његовом родном граду. Његов отац понекад много пије. Његова мајка ради у локалном супермаркету. Једног дана Марка је позвао један од његових пријатеља да се придружи надолazeћој групи младића у комшилуку који штите ово подручје од „имигранта“. Њихова порука је „имиграција овде није добродошла“ и „Немачка је за Немце“. Придружио се њиховим активностима и кренуо са њима на протесте.

- Улоге за овај сценарио су Марк, његов тата, његова мама, његов пријатељ, пар чланова радикалне групе из кварта.

Сценарио 4

Ханс се преселио из свог малог села у Беч, у Аустрији, у потрази за бољим могућностима за посао и перспективом да издржава своју породицу (своју мајку и млађе сестре). Док покушава да се снађе у Бечу – без веза и пријатеља, осећа се усамљено и рањиво. Једног дана наилази на групу на мрежи која помаже младићима попут њега да нађу посао и да се скрасе у Бечу. Обећана му је добра плата и добар смештај у друштвеној кући коју води та група. Ово је била његова нова шанса да нађе добро плаћен посао. Док се сели на ново место, схвата да је ова група политички много активнија него што је мислио. Имају своју мрежу друштвених медија, објављују и коментаришу неке од посланика, организују медијске кампање против политичког и друштвеног руководства и криве их за тренутну економску ситуацију и кризу у земљи. Залажу се за то да на следећим изборима властодршци побољшају економску ситуацију и обезбеде посао младим Аустријанцима попут Ханса. Спремни су да оду и преузму парламент ако се власт ускоро не промени.

- Улоге у овом сценарију су Ханс; члан политичке групе; политичар; пријатељ из родног града.

III. Форум театар ИИ – изведба (70 минута)

Све четири групе се окупљају да би извеле своју представу. На крају сваког наступа, тренер поставља учесницима следећа питања:

- Какво је ваше виђење приче и како су ам деловали различити ликови?
- Како су различити актери решили ситуацију?
- Да ли бисте урадили нешто другачије, ако да, зашто нисте интервенисали (заменили место са глумцем)?
- Шта би се могло десити у стварном животу ако дође до такве ситуације?
- Да ли су интервенције оних који су се укључили поправили ситуацију?
- Мислите ли да сте могли другачије? Шта? Зашто?
- Шта сте научили из ових ситуација/сценарија?
- Како бисте могли да заштитите или помогнете својим блиским пријатељима или породици да не постану жртве радикализације и екстремистичких група?

Тренер сумира доприносе учесника, аплаудира им за представе и наглашава важност решавања радикализације међу младима и како коришћење различитих креативних метода може помоћи у њеном решавању.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, селотејп, лаптоп, опрема за пројектовање.

Пропратни документи и додатна литература:

- *Sappa, V., & Barabasch, A. (2020). Forum-theatre technique to foster creative and active problem solving: A resilience-building intervention among in-service teachers. Journal of Adult and Continuing Education, 26(1), 43-60. <https://doi.org/10.1177/1477971419842884>*

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Тренер мора да упозна учеснике са методом форум театра у случају да раније нису чули за њега. Сва упутства за задатак треба да буду јасна како би учесници осмислили креативне представе и били флексибилни у промени улога када је то потребно (нпр. улазак некога у представу из публике).

2.11. Говорити истину властима

Назив радионице: Говорити истину властима

Трајање: 150 минута

Позадина:

За органе власти често је врло изазовно да у свом раду одговоре на потребе локалних заједница. Неопходно је да заједница буде активна и да активисти покрећу састанке или друге активности које им омогућавају да говоре истину онима који су на власти. Локалне заједнице и лидери заједница играју главну улогу у процесима превенције, дерадикализације и интеграције. Они су референца коју многе радикалне групе користе за наративе који подстичу мржњу, дискриминацију, расизам и много пута насиље. Стога је важно обратити се креаторима политика и лидерима заједнице да буду више ангажовани у политикама, стратегијама и акцијама које би помогле у смањењу изазова радикализације у заједници.

Успешне иницијативе за превенцију и борбу против радикализације треба да буду локално вођене јер би обезбедиле неопходно знање о локалном контексту, култури и потребама заједнице. Ово се може урадити кроз отворен, инклузиван и искрен дијалог између заинтересованих страна и чланова заједнице, као и кроз изградњу поверења. Ангажовање различитих сегмената и лидерство на различитим нивоима. Да би створили одрживији приступ, лидери ће морати да укључе жене, узоре у различитим областима/секторима, академску заједницу/ауторе, организације цивилног друштва, итд.

Циљ радионице: Охрабрити учеснике да буду агилни када се обраћају са локалним питањима различитим заинтересованим странама кроз активности јавног заговарања.

Специфични подциљеви радионице:

- Искористити креативност учесника да осмисле конкретан предлог за решавање радикализације;
- Увежбати методу брзог представљања идеја како би се представила питања заједнице различитим заинтересованим странама;
- Подстицати тимски рад и комуникацију међу учесницима;
- Изградити способности учесника да преузму лидерску улогу у заједници.

Компетенције које развија радионица:

- Аналитичке вештине;
- Комуникација;
- Критичко и креативно мишљење;
- Писменост;
- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Организационе вештине;
- Тимски рад;
- Јавни говор.

Методологија и методе:

- Брзо представљање идеја – рад у паровима;

- Презентације и дискусија.

Ток радионице:

I. Увод у радионицу (5 минута)

Тренер пожели добродошлицу учесницима на радионици и упознаје их са дневним редом и темом која се обрађује.

II. Брзо представљање идеја – рад у паровима (50 минута)

Од учесника се тражи да замисле да су добили прилику да се састану са једним од водећих политичара/заједница или верских лидера и да имају троминутну прилику да им испричају о изазовима радикализације међу младима и њиховом предлогу да се са њима позабаве.

Учесници добијају инструкцију да раде у паровима и да имају 60 минута да припреме троминутно излагање у којем изражавају конкретну потребу или јаз који води до радикализације младих у њиховој заједници и њихов предлог како и то могло да се реши. Требало би да напишу предлог од највише 1 странице о специфичном проблему, који треба да обухвати позадину, увод у проблем и предлоге за решавање тог проблема. Сваки радни пар одлучује на који начин жели заједнички представити предлог и како ће поделити презентацију између себе.

III. Презентације (55 минута)

Након израде задатка, учесници су позвани да представе своје резултате. Пре него што почну, учесници ће назначити улогу особе са којом се састају и зашто су изабрали ову особу/улогу. Различити предлози су представљени, а тренер може да игра улогу креатора политике/лидера заједнице, да слуша говоре учесника и да им да неколико реченица да одговоре или да им постави питања ако нешто од представљеног није било јасно.

IV. Дискусија (40 минута)

На крају свих презентација, тренер дискутује са учесницима о њиховим утисцима постављајући следећа питања:

- Шта вам се највише допало?
- Да ли су теме/проблеми били слични у различитим презентацијама?
- Да ли су биле предложене иновативне/креативне идеје које бисте желели да примените у својој заједници?

Тренер завршава радионицу наглашавањем важности обраћања различитим заинтересованим странама по питању локалних проблема кроз активности заговарања, посебно када се ради о радикализацији међу младима.

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи различитих боја, један сто са три столице који ће симулирати канцеларију заинтересоване стране којој учесници представљају своје идеје за решавање радикализације међу младима, штоперница (мобилни телефон).

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

-
- Тренер може да представи методу брзог представљања идеја учесницима у случају да раније нису чули за њега. Сва упутства за задатак треба да буду јасна како би учесници у свом раду дошли до оригиналних и конкретних предлога.

2.12. Анти-радикализација: учење из искустава наше заједнице

Назив радионице: Анти-радикализација: учење из искустава наше заједнице

Трајање: 90 минута

Позадина:

Искусствено учење о одређеној теми је веома важно. Многе институције и/или организације врло често у ту сврху позивају стручњаке као гостујуће говорнике. Знајући да је тема против радикализације релевантна за живот заједнице, ова радионица је осмишљена тако да повеже експерте са заинтересованим учесницима како би им пружили основна знања и практичне активности које могу да користе за сузбијање радикализације у својим заједницама у будућности. Овакав начин учења истиче важност разумевања специфичног контекста и покретача радикализације у различитим окружењима. Поред тога омогућава представљање различитих примере из стварног живота на тему анти-радикализације и напора реинтеграције у друштво, укључујући и успехе и изазове, као и размену научених лекција из претходних програма/активности, наглашавајући ефикасне стратегије и потенцијалне замке које треба избегавати. Активност ће понудити довољно простора и времена за покривање тема као што су евалуација и мониторинг, односно дискусија о методологијама и индикаторима за процену ефикасности програма дерадикализације и реинтеграције, као и дискусија о изазовима и етичким разматрањима везаним за дерадикализацију и реинтеграцију, као што су осигурање индивидуалних права, решавање потенцијалне стигме и управљање потенцијалним ризицима. Последњи део радионице је посвећен питањима и дискусији у вези са процесом учења (нова знања и практичне активности).

Циљ радионице: Омогућити учесницима да уче од искусних организација или погођене појединце о конкретним активностима и праксама за сузбијање радикализације, као и покретање дискусије о улози младих у борби против радикализације.

Специфични подциљеви радионице:

- Истаћи значај иницијатива против радикализације;
- Упознавање са изазовима и процесима организовања антирадикализационих активности у локалној заједници;
- Обезбедити простор за учење од искусних организација или погођених појединаца;
- Изградити способности учесника да преузму лидерску улогу у заједници.

Компетенције које развија радионица:

- Комуникација;
- Критичко и креативно мишљење;
- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Грађанске компетенције.

Методологија и методе:

- Гостујући предавач – упознавање организација које имају искуства са анти радикализацијом и/или појединце погођене радикализацијом;

- Дискусија.

Ток радионице:

I. Увод у активност (15 минута)

Тренер наглашава да ће овај састанак/интервју омогућити учесницима да са стручњаком разговарају о изазовима реинтеграције и анти-радикализације, који су неки од алата које користе, како изгледа и шта укључује процес анти-радикализације, како пријатељи и породица могу да допринесу том процесу, који су то знаци који потврђују да је особа радикализована (нарочито када то није клише попут „пуштања браде”, не пити/излазити, итд.).

II. Састанак (45 минута)

Учесници имају прилику да 45 минута разговарају са гостујућим предавачем који има искуство/знање о овој теми. Постоји листа организација (испод) које би тренери могли да контактирају да траже локалну контакт/фокалну тачку у свом граду или у близини и да позову представника да лично разговара са учесницима или да организују Зоом позив са том особом која ће говорити о свом раду/искуствима/случајевима, итд.

Листа организација:

- Аустрија: *EUISA– European Union of Independent Students and Academics*
- Чешка: *ERUDITIO PUBLICA o.p.s.*
- Данска: *Back onTrack – Ministry of Social Affairs and Integration / Department of the Prison and Probation Service*
- Финска: *HelsinkiMissio, Aggredi France: Tarjama*
- Немачка: *Cultures Interactive e.V. EUISA - European Union of Independent Students and Academics Gangway – Straßensozialarbeit in Berlin (Social Streetwork in Berlin) ufuq.de – Jugendkultur, Religion und politische Bildung in der Einwanderungsgesellschaft (Youth culture, religion and civic education in migration societies) Verein zur Förderung akzeptierender Jugendarbeit e.V. (Association to promote acceptance-based youth work) Violence Prevention Network e.V*
- Мађарска: *Foresee Research Group Nonprofit Ltd.*
- Ирска: *Co-operation Ireland Glenree Centre for Peace and Reconciliation*
- Италија: *EXIT S.C.S. Onlus Libera. Associazioni Nomi e Numeri contro le mafie (Libera. Associations, Names and Numbers against mafias)*
- Холандија: *Stichting voor Interculturele Participatie en Integratie (Foundation for Intercultural Participation and Integration), Straathoekwerk (StreetCornerWork) in Zaanstad*
- Пољска: *Never Again Association*
- Словачка: *Centre for European and North Atlantic Affairs*
- Шведска: *Fryshuset, Passus*
- Уједињено краљевство: *Active Change Foundation Northern Ireland Association for the Care and Resettlement of Offenders Race on the Agenda The RecoRa Institute Sankofa – 7EYouth Academy West London Initiative*

III. Дискусија (30 минута)

Тренер покреће дискусију о искуству и знању стеченом од говорника, користећи следећа питања:

- Који су били кључни закључци из излагања гостујућег говорника?
- Да ли је говорник изнео неке тачке са којима се слажете или не? Зашто?

-
- Које практичне кораке можемо предузети да допринесемо напорима против радикализације?
 - Како млади људи могу да се укључе у стварање инклузивнијих заједница са разумевањем?

Потребни материјали: Флипчарт, флипчарт папири, маркери, оловке, самолепљиви папирићи у различитим бојама, лаптоп, Зоом линк (уколико је састанак онлине), пројектно платно, 2 преносива микрофона, озвучење.

Пропратни документи и додатна литература:

- Извор списка организација: ЕВРОПСКА МРЕЖА ЗА ДЕРАДИКАЛИЗАЦИЈУ <https://vaja-bremen.de/wp-content/uploads/2015/04/enod-report-2014-english.pdf>

Препоруке за тренере који ће реализовати ову радионицу:

- Важно је имати 2 организације/појединца позване за ову активност. Такође је добро имати план Б у случају да неко од њих откаже у последњем тренутку – посета другој институцији или организацији или организовање шетње и разговора.

Прилози

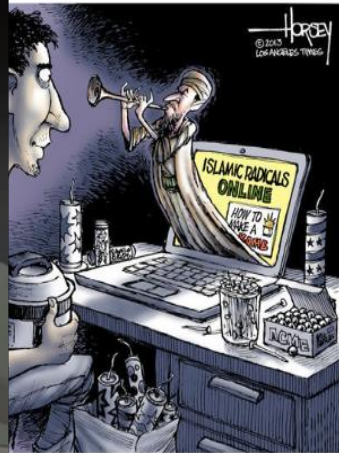
Прилог 1: Сlike за радионицу о медијима и радикализацији

Извор: Google – кључне речи: радикализација, медији, десничари, џихадизам

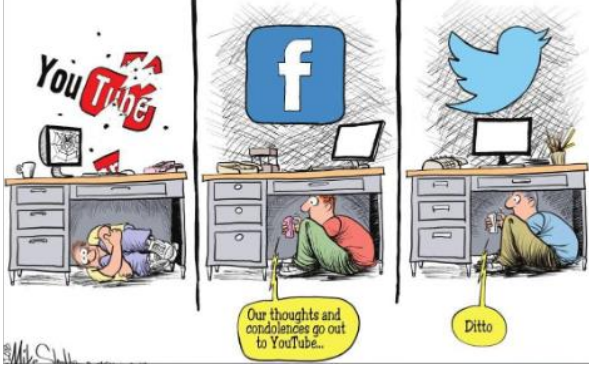

for what is the
to be best in an
point of view.
Radicalism
political orien
tionary

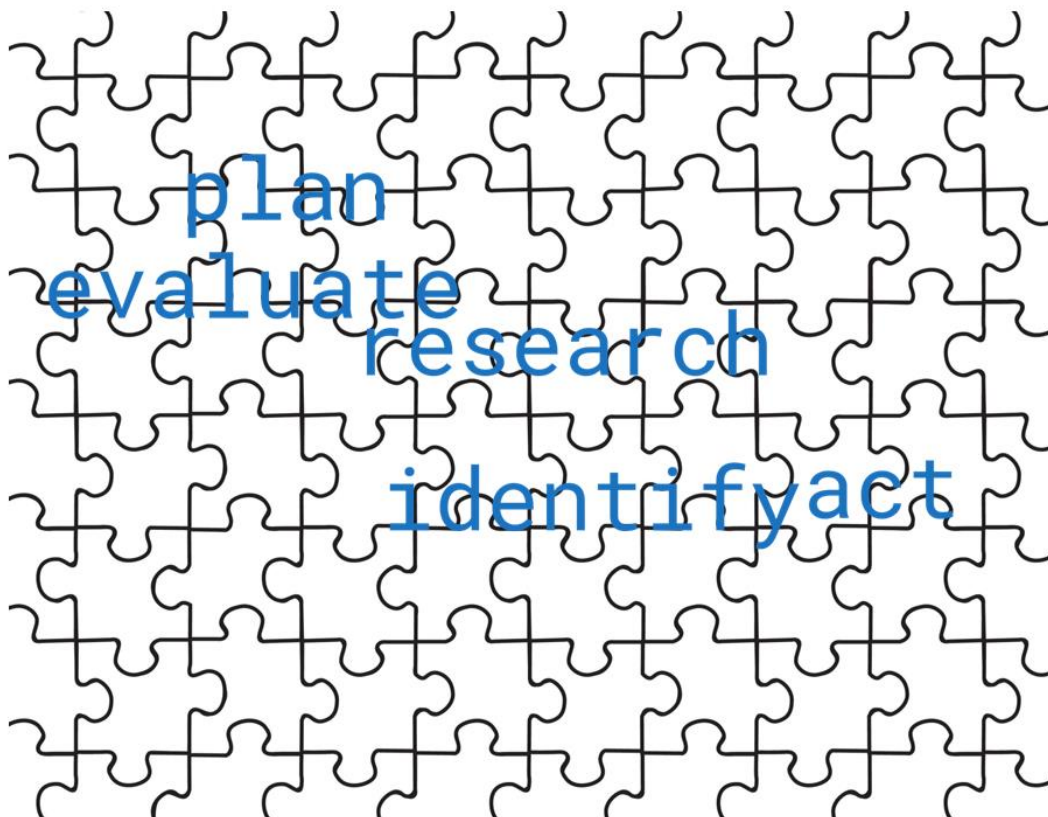

OPPRESSIVE SOCIAL MEDIA CENSORSHIP POLICIES TRIGGER VIOLENCE!

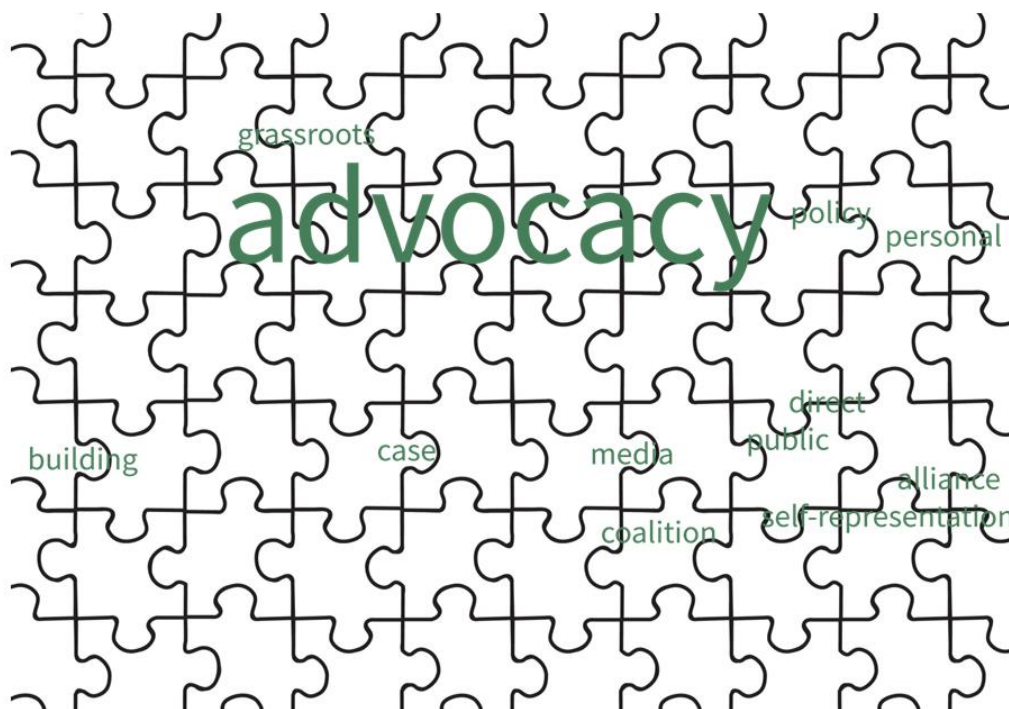

Прилог 2: Слагалица за активност „Изазовна слагалица“

Група 1

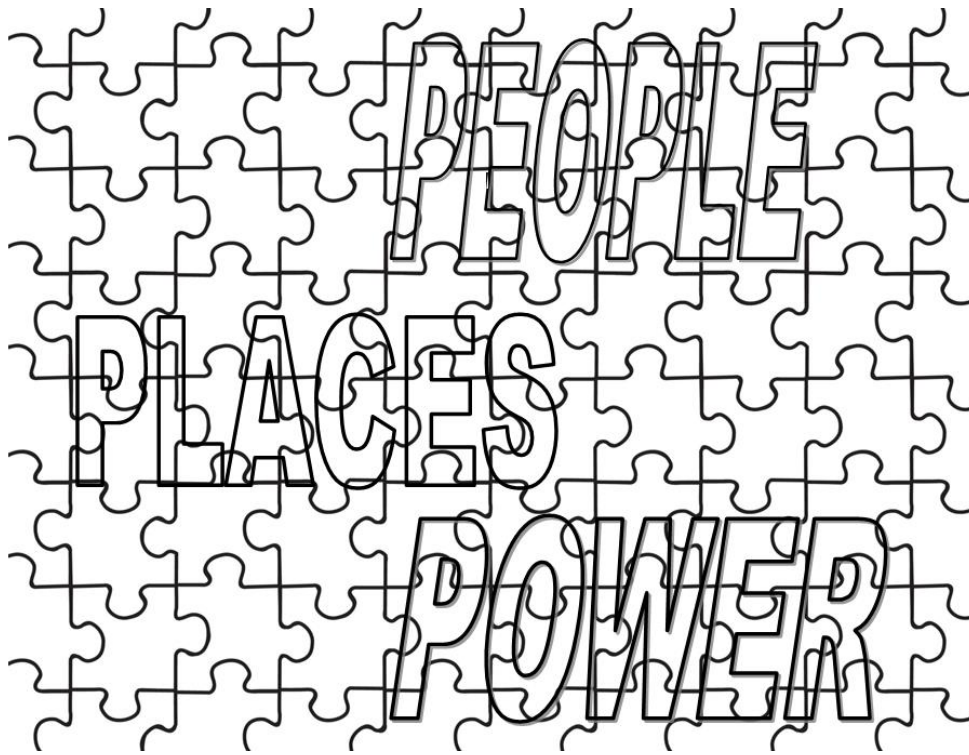

Група 2

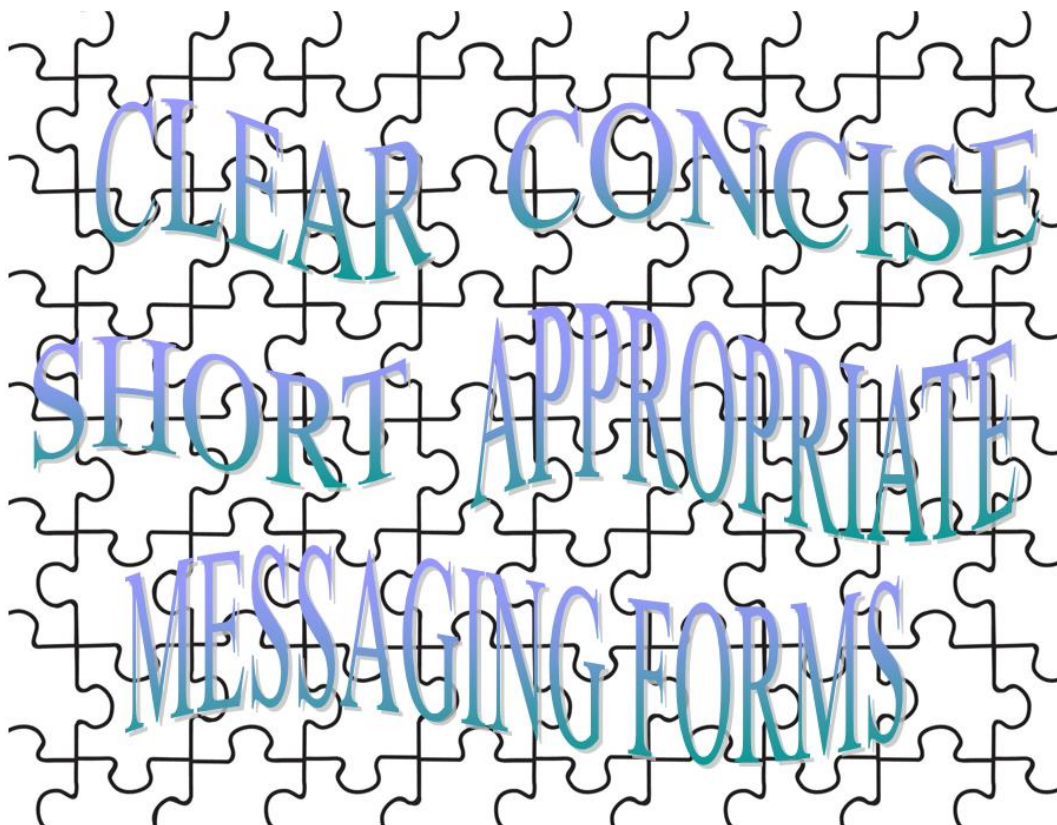

Група 3

Група 4

ЛИТЕРАТУРА

- Augustė Taruškaitė & Marko Paunovic, “Toolkit Handbook Iye-Labs. Manual For Decision Making In The Fields Of Social Inclusion And Youth”, 2019. Reviewed June 27th, 2023.
- Stefan Manevski, Berna Xhemajli, Pavle Jevdic, Predrag Tomašević, Marko Paunović, Maria Nomikou, Danijela Matorcevic & Čedo Velašević, “Handbook on Preventing and combating Radicalisation among youngsters in Europe”, 2023. Reviewed on June 28th, 2023.
- Wanda Alarcon Ferraguto, Gabriella Civico & Maram Anbar, “Youth Alternation Handbook”, 2019. Reviewed June 29, 2023.
- Francis, M. (2011). What causes Radicalisation? Main lines of consensus in recent research. <https://radicalisationresearch.org/research/francis-2012-causes-2/>

ИЗДАВАЧ:

 **Outreach
Hannover**

**Sufinansira
Evropska Unija**

Финансирано средствима Европске Уније. Изнесени ставови и мишљења су ставови и мишљења аутора и не мора да се подударају са ставовима и мишљењима Европске Уније или Европске извршне агенције за образовање и културу (ЕАЦЕА). Ни Европска Унија ни ЕАЦЕА не могу да се сматрају одговорнима за њих.